

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ
Кафедра обліку і оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
другий (магістерський) рівень вищої освіти

**на тему: Теоретико - методичні та практичні аспекти обліку та
аудиту готової продукції підприємства**

Виконав: **Остапенко Ольга Олександрівна**
здобувач спеціальності
071 «Облік і оподаткування»

Керівник: **Назаренко Інна Миколаївна**
професор кафедри обліку і оподаткування

Рецензент: **Грибиниченко Олександр Олександрович**
начальник відділу позапланових перевірок
ризикових платників та аналізу податкової
інформації управління податкового аудиту
Головного управління ДПС у Сумській області

СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет

Економіки і менеджменту

Кафедра

Обліку і оподаткування

Освітня програма

«Облік і оподаткування» другого
(магістерського) рівня вищої освіти

Спеціальність

071 «Облік і оподаткування»

Затверджую:

Завідувач кафедри

М.І. Гордієнко

« 08 » листопада

2023 р.

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ

Остапенко Ользі Олександрівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1.Тема роботи: Теоретико - методичні та практичні аспекти обліку та аудиту готової продукції підприємства.

2. База практичного дослідження:

СВК АФ «Семенівська»

керівник роботи **Назаренко Інна Миколаївна, д.е.н., професор**

(прізвище, ім'я, по-батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджена наказом по університету від

14.11. 2023 р. № 3486-н

3. Строк подання здобувачем закінченого проекту (роботи) 19 грудня 2024 року

4. Вихідні дані до проекту (роботи):

первинні та зведені документи, реєстри синтетичного та аналітичного обліку, статутні та установчі документи, фінансова, статистична, бюджетна та податкова звітність,

законодавчо - нормативні акти з питань обліку і контролю, монографії, фахові наукові

статті та доповіді на міжнародних науково-практичних конференціях з питань сучасного

стану та вдосконалення обліку, аналізу, аудиту і контролю.

5. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

дослідити сутність та класифікацію готової продукції;

вивчити нормативне регулювання з теми дослідження;

розкрити теоретичні основи обліку готової продукції;

навести організаційно – економічну характеристику досліджуваного підприємства;

розкрити стан організації обліку готової продукції на підприємстві;

визначити напрями вдосконалення обліку готової продукції;

дослідити методику та документальне оформлення аудиту готової продукції;

надати пріоритетні напрями вдосконалення процедур внутрішнього контролю;

сформулювати висновки.

6. Дата видачі завдання

« 08 » листопада 2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів підготовки кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Визначення та затвердження теми дослідження, складання плану – графіку виконання роботи	листопад 2023 р.	
2.	Підбір та аналіз літературних джерел, підготовка першого теоретичного розділу	грудень 2023 р. - січень 2024 р.	
3.	Збір аналітичної інформації, обробка результатів дослідження та підготовка другого розділу роботи	лютий-липень 2024 р.	
4.	Підготовка третього розділу кваліфікаційної роботи	вересень - жовтень 2024 р.	
5.	Підготовка висновків, пропозицій та узгодження з керівником	жовтень-листопад 2024 р.	
6.	Підготовка кінцевого варіанту кваліфікаційної роботи	листопад 2024 р.	
7.	Опрацювання зауважень керівника, перевірка на автентичність	02-16 грудня 2024 р.	
8.	Рецензування кваліфікаційної роботи	06-17 грудня 2024 р.	
9.	Представлення кваліфікаційної роботи на кафедрі, деканат	19 грудня 2024 р.	
10.	Підготовка доповіді, презентації до кваліфікаційної роботи та її попередній захист	18-23 грудня 2024 р.	
11.	Захист кваліфікаційної роботи	24 грудня 2024 р.	

Здобувач вищої освіти за другим (магістерським) рівнем

Ольга ОСТАПЕНКО

Керівник роботи

Інна НАЗАРЕНКО

Перевірку на автентичність проведено.

Надія БАРАНИК

Кваліфікаційна робота допущена до захисту

Гарант освітньої програми

Інна НАЗАРЕНКО

Декан факультету економіки і менеджменту

Світлана ЛУКАШ

АНОТАЦІЯ

Остапенко О.О. Теоретико - методичні та практичні аспекти обліку та аудиту готової продукції підприємств. Рукопис кваліфікаційної роботи. Суми. 2024.

Кваліфікаційна робота спрямована на дослідження теоретико - методичних та практичних аспектів обліку та аудиту готової продукції підприємств.

У роботі вирішено ряд завдань: обґрунтовано нормативні засади обліку готової продукції; узагальнено теоретичні підходи до організації обліку готової продукції; проведено організаційно-економічну характеристику підприємства; охарактеризовано організацію обліку готової продукції у досліджуваному підприємстві; визначено напрями вдосконалення обліку готової продукції на підприємстві; розкрито особливості проведення аудиту готової продукції; конкретизовано методику аудиту готової продукції; узагальнено документальне оформлення результатів аудиту та пропозиції щодо вдосконалення процедур внутрішнього контролю на підприємстві. За результатами дослідження сформульовані напрями вдосконалення обліку готової продукції досліджуваного підприємства.

У вступі обґрунтовується актуальність теми дослідження, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, суб'єкт та методи дослідження.

У першому розділі досліджено теоретико - методичні аспекти обліку готової продукції. У роботі розкрито сутність і класифікацію готової продукції, що дає змогу виділити основні підходи до її обліку в залежності від галузі та специфіки підприємства. Аналіз нормативного регулювання обліку в контексті тематики кваліфікаційної роботи дозволив проаналізувати ключові законодавчо-нормативні акти, які регулюють обліковий процес. Також розглянуто теоретичні основи, що стали основою для дослідження практичної складової.

Другий розділ присвячений аналізу практики організації обліку готової продукції у досліджуваному суб'єкті. Проведено організаційно-економічну характеристику підприємства, що дало змогу оцінити результативності діяльності.

Проаналізовано існуючу методику обліку готової продукції, виявлено недоліки та окреслено напрямки вдосконалення облікових процедур.

У третьому розділі акцентується увага на питаннях аудиту готової продукції. Розглянуто методику аудиту, яка передбачає перевірку дотримання нормативних вимог та достовірності облікових даних. Окремо розглянуто документальне оформлення результатів аудиторських перевірок. Також запропоновано пріоритетні напрямки вдосконалення процедур внутрішнього контролю, що дозволить зменшити ризики, підвищити надійність облікової інформації та забезпечити оперативність її використання в управлінні підприємством.

Результати дослідження підтверджують, що належна організація обліку та аудиту готової продукції є ключовою для підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Ключові слова: аудит, внутрішній контроль, готова продукція, нормативне регулювання, облік, облікова політика.

ANNOTATION

Ostapenko O.O. Theoretical, methodological and practical aspects of accounting and auditing of finished products of enterprises. Manuscript of qualification work. Sumy. 2024.

The qualification work is aimed at studying the theoretical, methodological and practical aspects of accounting and auditing of finished products of enterprises.

The work solves a number of tasks: substantiates the regulatory framework for accounting for finished goods; summarizes theoretical approaches to the organization of accounting for finished goods; conducts an organizational and economic characterization of the enterprise; characterizes the organization of accounting for finished goods in the studied enterprise; identifies areas for improving the accounting for finished goods at the enterprise; reveals the peculiarities of conducting an audit of finished goods; specifies the methodology for auditing finished goods; summarizes the documentation of the results of

the audit. Based on the results of the study, the article formulates directions for improving the accounting of finished goods at the enterprise under study.

The introduction substantiates the relevance of the research topic, defines the purpose, objectives, object, subject, subject and methods of the study.

The first section examines the theoretical and methodological aspects of finished goods accounting. The essence and classification of finished goods are disclosed in the paper, which makes it possible to identify the main approaches to their accounting depending on the industry and specifics of the enterprise. The analysis of the regulatory regulation of accounting in the context of the subject matter of the qualification work allowed to analyse the key legislative and regulatory acts that govern the accounting process. The theoretical foundations that became the basis for the study of the practical component are also considered.

The second section is devoted to the analysis of the practice of organising the accounting of finished goods in the subject under study. The organisational and economic characteristics of the enterprise are carried out, which made it possible to assess the performance of its activities. The existing methodology for accounting for finished goods is analysed, shortcomings are identified and directions for improving accounting procedures are outlined.

The third section focuses on the audit of finished goods. The author discusses the audit methodology, which involves verifying compliance with regulatory requirements and the accuracy of accounting data. The author also discusses the documentation of audit results. Priority directions for improving internal control procedures are also proposed, which will reduce risks, increase the reliability of accounting information and ensure the efficiency of its use in enterprise management.

The results of the study confirm that the proper organisation of accounting and audit of finished products is key to improving the competitiveness of an enterprise.

Key words: audit, internal control, finished goods, regulatory regulation, accounting, accounting policy.

ЗМІСТ

	ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1	ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ	11
1.1	Сутність та класифікація готової продукції	11
1.2	Нормативне регулювання організації обліку готової продукції	15
1.3	Теоретичні основи обліку готової продукції	18
РОЗДІЛ 2	ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ В СВК АФ «СЕМЕНІВСЬКА»	24
2.1	Організаційно-економічна характеристика підприємства	24
2.2	Організація обліку готової продукції в СВК АФ «Семенівська»	41
2.3	Напрями вдосконалення обліку готової продукції	49
РОЗДІЛ 3	АУДИТ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ	60
3.1	Методика аудиту готової продукції	60
3.2	Документальне оформлення результатів аудиту готової продукції	70
3.3	Пріоритетні напрями вдосконалення процедур внутрішнього контролю	77
	ВИСНОВКИ	90
	СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	93
	ДОДАТКИ	97

ВСТУП

Актуальність дослідження. Облік і аудит готової продукції підприємств відіграють важливу роль у забезпеченні ефективного управління виробничо-господарською діяльністю. У сучасних умовах конкуренції, цифровізації економіки та необхідності адаптації до швидких змін ринкового середовища, належний облік готової продукції виступає основним фактором для підвищення фінансової стійкості та конкурентоспроможності підприємств. Від його організації залежить точність оцінки виробничих витрат, управління запасами, а також здатність підприємства оперативно реагувати на запити споживачів і коливання попиту. Аудит, у свою чергу, забезпечує контроль за достовірністю даних обліку та допомагає формуванню довіри з боку внутрішніх і зовнішніх стейкхолдерів.

Значення даної теми зростає в умовах інтеграції України в глобальну економіку, коли підприємства зобов'язані дотримуватися міжнародних стандартів фінансової звітності. Теоретико-методичні аспекти обліку і аудиту готової продукції дозволяють визначити найкращі практики організації цього процесу, а практичні аспекти дають змогу впровадити інноваційні підходи, спрямовані на підвищення ефективності управління. Оцінка і аналіз готової продукції, критичні для формування конкурентної стратегії, підвищення інвестиційної привабливості підприємств і забезпечення їхнього сталого розвитку.

Різні підходи до дослідження процесу організації обліку та аудиту готової продукції представлені у працях Вербицького Є.С. [10], Владиченка О.Ю. [2], Куриленка С.А. [7], Назаренко І.М. [28], Стемковської І.В. [12], Шумінської О.Б. [12] та ін.

Внесок цих науковців став фундаментальним у розробці підходів до вдосконалення облікових та аудиторських процесів, проте проблематика є актуальною для подальшого дослідження.

Зв'язок роботи з науковою темою. Кваліфікаційна робота виконувалася в межах науково-дослідної теми Сумського національного аграрного університету кафедри обліку і оподаткування: «Обліково-інформаційне забезпечення

діагностики діяльності бізнес-суб'єктів (номер державної реєстрації 0119U103685)».

Мета і завдання дослідження. Мета написання кваліфікаційної роботи полягає в обґрунтуванні теоретико-методичних та практичних аспектів обліку та аудиту готової продукції підприємств.

Для досягнення мети в роботі поставлені наступні завдання:

- дослідити сутність та класифікацію готової продукції;
- розглянути нормативне регулювання організації обліку готової продукції;
- обґрунтувати теоретичні основи обліку готової продукції;
- надати організаційно-економічну характеристику підприємства;
- описати організацію обліку готової продукції в СВК АФ «Семенівська»;
- розглянути напрями вдосконалення обліку готової продукції;
- дослідити методику аудиту готової продукції;
- описати документальне оформлення результатів аудиту готової продукції;
- виокремити пріоритетні напрями вдосконалення процедур внутрішнього контролю.

Об'єктом дослідження є процес обліку та аудиту готової продукції на підприємстві СВК АФ «Семенівська».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів організації обліку, аудиту та внутрішнього контролю готової продукції.

Методи дослідження. Теоретичним та методологічним базисом для написання кваліфікаційної роботи є загальнонаукові та спеціальні методи, прийоми, способи дослідження, зокрема: монографічний, абстрактно-логічний, системного підходу, економіко-статистичний, економіко-математичний, графічні, порівняння, узагальнення та ін.

Інформаційну базу дослідження становлять Закони України, постанови Кабінету міністрів, методичні рекомендації Міністерства фінансів України, річні звітні дані підприємства за період 2021 – 2023 роки, матеріали мережі Internet, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених.

Елементи наукової новизни кваліфікаційної роботи полягає у систематизації підходів до класифікації готової продукції та вдосконаленні теоретико - методичних основ її обліку та аудиту. За результатами проведеного дослідження одержано та винесено на захист наступні положення, які характеризують елементи наукової новизни:

- удосконалено методику аудиту готової продукції, яка на відміну від існуючих, передбачає використання додаткової робочої документації (робочі таблиці, відомості), які з практичної позиції підсилять аудиторські докази, що позитивно вплине на аудиторську думку;
- набуло подальшого розвитку ідентифікація функціональних можливостей спеціалізованих програмних продуктів, використання яких у практичному аспекті забезпечить автоматизацію облікових процесів, пов'язаних з готовою продукцією;
- набуло подальшого розвитку узагальнення системи нормативного регулювання обліку готової продукції, врахування якого сприяє посиленню поінформованості бухгалтерів та в загальному забезпечить ефективність облікових процесів на підприємстві;
- набуло подальшого розвитку використання SWOT – аналізу в якості дієвого інструменту діяльності досліджуваного суб'єкта господарювання, що дозволило визначити сильні та слабкі сторони, можливості й загрози.

Практичне значення одержаних результатів. Основні положення кваліфікаційної роботи можуть бути прийняті до впровадження в освітній процес, а також в практичну діяльність досліджуваного підприємства.

Особистий внесок здобувача. Кваліфікаційна робота є самостійно виконаною працею, наукові положення та висновки, які представлені в роботі, одержані здобувачем вищої освіти особисто.

Апробація результатів дослідження. Основні результати наукових досліджень були обговорені на науково-практичних конференціях, зокрема: II Міжнародній науково-практичній конференції «Стратегічні пріоритети розвитку бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування в умовах глобалізації» (16 листопада 2023 р. СНАУ, м. Суми), III Міжнародній науково-практичній конференції «Стратегічні пріоритети розвитку бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування в умовах глобалізації» (19 листопада 2024 р. СНАУ, м. Суми).

Також опубліковано 1 статтю у фаховому виданні категорії «Б».

Структура і обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи – 97 сторінок, робота містить 37 таблиць, 5 рисунків. Список використаних джерел налічує 34 джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

1.1. Сутність та класифікація готової продукції

Готову продукцію слід розглядати як товари, напівфабрикати, виконані роботи або послуги, які повністю завершені у процесі виробництва на певному підприємстві. Вона проходить усі необхідні етапи технічної перевірки та випробувань (за потреби, залежно від її специфіки), відповідає визначеним стандартам і технічним вимогам, і більше не потребує додаткової обробки чи доопрацювання на цьому підприємстві. Після завершення всіх процедур готова продукція здається на зберігання.

Одиниці готової продукції характеризуються як кількісними, так і якісними показниками, але обов'язковою умовою є наявність їх вартісної оцінки [1]. У разі, якщо продукція має кількісні параметри, її передача на склад оформлюється за допомогою здавальної накладної. Відповідно, подальше її постачання покупцям відбувається вже зі складу. Водночас на окремих підприємствах готова продукція може не потрапляти на склад - її накопичення здійснюється прямо у виробничих приміщеннях, звідки й проводиться реалізація.

Якщо продукція не має кількісних характеристик, а саме виконаних робіт чи наданих послуг, її передача споживачам здійснюється безпосередньо з виробництва. Для підтвердження передачі таких послуг чи робіт застосовується відповідний приймально-здавальний акт - це дозволяє задокументувати факт виконання замовлення та його передачі клієнту, що виступає необхідним елементом у процесі обліку та звітності.

Науковий підхід до визначення готової продукції передбачає її розгляд через призму економічної, виробничої та бухгалтерської діяльності підприємства. У різних наукових дослідженнях готова продукція трактується як кінцевий результат виробничого процесу, який має певну цінність і призначений для реалізації

споживачам. Дослідники приділяють увагу її класифікації, особливостям формування, передачі та обліку. Визначення готової продукції часто варіюються залежно від методологічного підходу автора, галузі підприємства чи його специфіки. У таблиці 1.1 наведено основні підходи до тлумачення терміну «готова продукція», сформовані вітчизняними науковцями.

Таблиця 1.1 - Визначення поняття «готова продукція» у наукових джерелах

№	Автор	Визначення
1	Владиченко О.Ю.	Продукція, яка пройшла всі етапи обробки, відповідає стандартам і готова до продажу споживачам.
2	Шевченко Л.Я.	Готова продукція - це завершений об'єкт виробництва, який не потребує додаткової обробки і передається на склад.
3	Скоробогатова Н.Є.	Закінчена продукція, що відповідає технічним вимогам, не потребує доопрацювання і готова до передачі замовнику.
4	Єрмаков О.Ю.	Готова продукція включає як матеріальні об'єкти (товари), так і нематеріальні (послуги) у завершеній формі.
5	Смолнякова Н.М.	Це результати виробництва, що задовольняють усі технічні вимоги та готові до продажу або використання.
6	Куриленко С.А.	Готова продукція - це продукція, яка повністю виготовлена і відповідає визначеним стандартам якості.
7	Сакун А.Ж.	Результат виробничого процесу, готовий до продажу, використання або передачі споживачам.
8	Садовська І.Б.	Готова продукція - це сукупність товарів, робіт чи послуг, створених підприємством для реалізації.
9	Вербицький Є.С.	Завершена продукція, яка пройшла всі стадії виробничого процесу та відповідає встановленим характеристикам.

**Джерело: складено автором за матеріалами [2-10].*

Узагальнення представлених визначень дозволяє сформулювати комплексний підхід до поняття «готова продукція», що поєднує її економічну, технічну та бухгалтерську складові. Науковці акцентують увагу на важливості відповідності продукції технічним стандартам, завершеності обробки та готовності до реалізації чи використання.

На наш погляд, готова продукція є фінальним результатом виробничої діяльності підприємства, яка повністю відповідає встановленим стандартам, технічним умовам та вимогам споживачів. Вона включає як матеріальні об'єкти (вироби, напівфабрикати), так і нематеріальні результати (роботи, послуги), які не потребують додаткової обробки на підприємстві. Готова продукція має характеристики, що включають кількість, якість та вартість, які визначають її

придатність для подальшого зберігання, продажу або передачі замовникам. Отже, поняття готової продукції відображає комплексний підхід, що охоплює як економічні, так і виробничо-бухгалтерські аспекти її організації та обліку.

Готова продукція є результатом виробничого процесу, який пройшов всі етапи обробки, був укомплектований і пройшов необхідні перевірки або тестування [11]. Вона повинна відповідати діючим стандартам або затвердженим технічним умовам, що підтверджується сертифікатом або іншим офіційним документом, який засвідчує її якість. Така продукція приймається відділом технічного контролю підприємства і може бути передана на склад або безпосередньо замовнику (у випадках, коли продукція здається на місці) відповідно до встановлених процедур приймання, які документально оформлюються за допомогою спеціальних актів або інших здавальних документів. При обліку продукції важливим є визначення її характеру. На основі цієї характеристики продукція класифікується за формою, ступенем готовності та технологічною складністю. (рисунок 1.1).

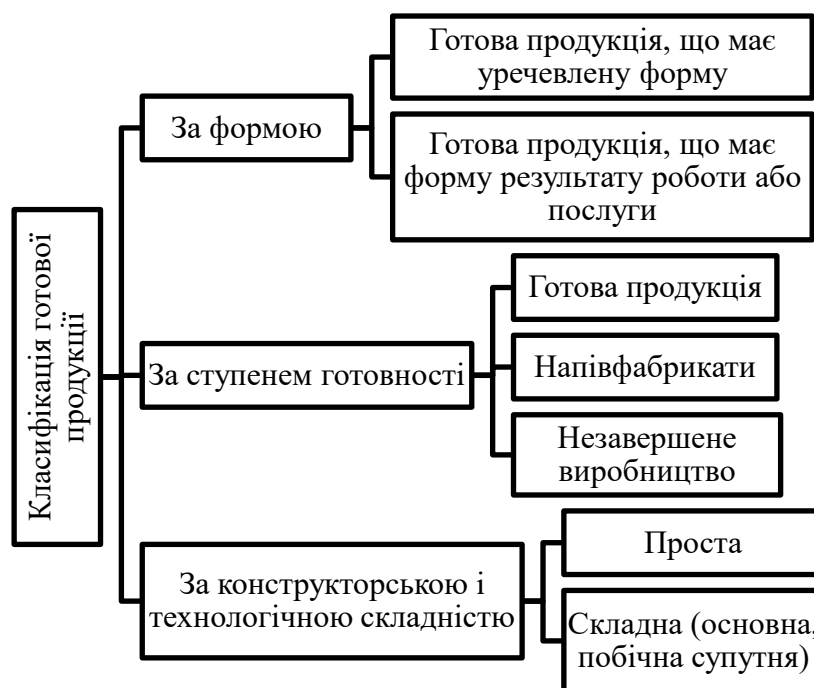

Рисунок 1.1 - Класифікаційні ознаки готової продукції

**Джерело: складено автором за матеріалами [12].*

На основі представленої схеми класифікації готової продукції, доцільно ми підкреслюємо, що готова продукція класифікується залежно від її фізичної форми чи результату виконаних робіт. Перша категорія включає продукцію, яка має матеріальну форму (матеріальні товари, техніку чи обладнання і характеризується чіткими фізичними властивостями, які можна виміряти чи оцінити). Друга категорія - продукція у вигляді результату виконання робіт або послуг. Сюди відноситься нематеріальна продукція (створення програмного забезпечення, надання консультацій чи виконання ремонтних робіт).

Залежно від завершеності виробничого циклу продукція може бути готовою, незавершеною або представленою у вигляді напівфабрикатів. Готова продукція - це товари, повністю завершені виробництвом, які в подальшому реалізуються замовникам чи покупцям. Напівфабрикати - це вироби, які пройшли певний етап обробки, але потребують додаткових операцій для досягнення кінцевого вигляду. Незавершене виробництво включає продукцію, яка перебуває на етапі виготовлення, але ще не відповідає вимогам завершеного продукту.

Класифікація за рівнем конструкторської та технологічної складності оцінює ступінь складності продукції з огляду на її конструкцію та процес виготовлення. Проста продукція - це вироби, що мають однокомпонентну структуру, наприклад, деталі чи окремі елементи. Складна продукція, у свою чергу, буває основною, побічною чи супутньою. Основна продукція - це ключовий результат виробництва підприємства, тоді як побічна - додаткові вироби, отримані під час виготовлення основної продукції. Супутня продукція виникає як результат паралельного виробничого процесу.

Розподіл готової продукції за різними критеріями дозволяє підприємствам краще організувати виробничий процес і облік. Така систематизація допомагає точно визначати характер і стан продукції, що, у свою чергу, забезпечує ефективний контроль її виготовлення, реалізації та оцінки. Кожна категорія продукції має свої специфічні особливості обліку, що дозволяє керівництву швидко приймати рішення, спрямовані на оптимізацію процесів.

Готова продукція є результатом виробничого процесу, який пройшов всі етапи обробки, відповідає встановленим стандартам і вимогам якості, і може бути передана на склад або замовнику. Її класифікація базується на формі, ступені готовності та конструктивній складності, що сприяє ефективній організації обліку і контролю на підприємстві. Такий підхід не лише підвищує прозорість виробничих процесів, але й створює умови для оптимізації управлінських рішень, пов'язаних із виробництвом та реалізацією продукції.

1.2. Нормативне регулювання організації обліку готової продукції

Нормативне регулювання обліку готової продукції ґрунтується на ряді законодавчих та нормативних актів, що забезпечують єдиний підхід до формування, обліку та відображення результатів господарської діяльності підприємств. Основним документом, що регулює бухгалтерський облік в Україні, вважається Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV [13]. Відповідно до його норм, підприємства повинні гарантувати повне, точне та своєчасне відображення операцій з готовою продукцією. Зокрема, у статті 4 зазначено принципи бухгалтерського обліку, що використовуються для обліку готової продукції: обачність, послідовність, нарахування та відповідність доходів і витрат. Облік готової продукції в системі бухгалтерського обліку теж регулюється низкою нормативних документів. Одним із основних таких документів виступає НП(С)БО 9 [14]. Цей стандарт встановлює процедуру оцінки готової продукції, що є критично важливим для забезпечення достовірності фінансової звітності. Основна вимога НП(С)БО 9 полягає в тому, що готова продукція оцінюється за первісною вартістю, яка формується з урахуванням усіх витрат, пов'язаних із її виробництвом. У випадках, коли продукція втратила свою корисність або ринкову вартість, її оцінка проводиться за чистою вартістю реалізації, що дозволяє уникнути завищення активів у фінансовій звітності. Первісна вартість готової продукції складається з кількох основних елементів, які детально викладені в НП(С)БО 9. До них відносяться:

- прямі матеріальні витрати, що охоплюють витрати на сировину, матеріали та комплектуючі, які безпосередньо використовуються у виробництві;
- витрати на оплату праці працівників, які беруть участь у виробничому процесі;
- інші прямі витрати, такі як витрати на енергію, амортизація виробничого обладнання та транспортні витрати, пов'язані з переміщенням матеріалів.

Окрім того, до первісної вартості включаються також змінні і постійні розподілені загальновиробничі витрати, які вважаються обов'язковими для формування реальної собівартості готової продукції.

Оцінка готової продукції за первісною вартістю дозволяє не лише точно визначати її собівартість, а й формувати достовірні фінансові показники, необхідні для управлінських і стратегічних рішень. Дані про собівартість продукції є основою для встановлення її продажної ціни, аналізу рентабельності та оцінки ефективності виробничих процесів. У випадку, коли ринкова вартість готової продукції знижується нижче її первісної вартості, використовується оцінка за чистою вартістю реалізації. Це забезпечує обережний підхід до оцінки активів підприємства, що допомагає зменшити ризик фінансових втрат. Слід також підкреслити, що НП(С)БО 9 передбачає кілька методів обліку витрат, які впливають на визначення первісної вартості готової продукції. Найбільш поширеними з них є метод середньозваженої собівартості, метод ФІФО (перший прийшов - перший пішов) та метод ідентифікованої собівартості одиниці запасів. Кожен з цих методів має свої особливості і застосовується в залежності від специфіки підприємства та його виробничих процесів. Метод середньозваженої собівартості забезпечує рівномірний розподіл витрат між усіма одиницями продукції, тоді як метод ФІФО дозволяє точніше оцінювати продукцію в умовах інфляції. Це підкреслює важливість вибору оптимального методу для адекватного відображення реальної вартості готової продукції у фінансовій звітності.

Регулювання обліку доходів і витрат під час реалізації готової продукції здійснюється відповідно до НП(С)БО 15 [15] та НП(С)БО 16 [16]. НП(С)БО 15

встановлює правила визнання доходів, зокрема, визначає момент, коли підприємство має право визнавати дохід у фінансовій звітності. Згідно з цим стандартом, дохід від продажу готової продукції визнається в момент передачі ризиків і вигод, пов'язаних із продукцією, покупцеві. Це означає, що дохід визнається, коли право власності на продукцію переходить до покупця, і підприємство більше не несе відповідальності за її стан. Такий підхід забезпечує відповідність між доходами та витратами в рамках одного звітного періоду, що є фундаментальним принципом бухгалтерського обліку.

Окрім визнання доходу, необхідно також деталізувати витрати, які регулюються НП(С)БО 16 «Витрати». У цьому стандарті чітко вказано, що витрати, безпосередньо пов'язані з виробництвом готової продукції, включаються до собівартості реалізованої продукції. До них відносяться прямі матеріальні витрати, витрати на оплату праці, прямі витрати на амортизацію обладнання, а також змінні та розподілені постійні загальновиробничі витрати. Таким чином, собівартість реалізованої продукції формується як сума всіх витрат, необхідних для її виготовлення, що дозволяє підприємству точно оцінити ефективність виробничого процесу.

Окрім витрат на виробництво, НП(С)БО 16 регулює облік невиробничих витрат, які не враховуються у собівартості готової продукції. До таких витрат відносяться адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати. Адміністративні витрати включають витрати на управління підприємством, зокрема заробітну плату керівництва, амортизацію адміністративних приміщень, а також витрати на зв'язок і офісне забезпечення. Витрати на збут охоплюють витрати на маркетинг, рекламу, транспортування продукції до покупця, а також комісійні винагороди. Відображення цих витрат окремо дозволяє підприємству більш чітко аналізувати структуру загальних витрат і визначати частку кожної категорії у фінансових показниках.

Розмежування виробничих і невиробничих витрат є важливим для забезпечення прозорості фінансової звітності підприємства. Собівартість реалізованої продукції, яка складає основну частину витрат, співвідноситься з

доходами від реалізації, що дозволяє визначити валовий прибуток. Водночас адміністративні та збутові витрати враховуються при розрахунку операційного прибутку. Такий підхід сприяє отриманню більш точної інформації про фінансовий стан підприємства, ефективність його діяльності та управління витратами. У сукупності ці стандарти формують достовірну, повну та детальну фінансову звітність, що відповідає вимогам зацікавлених сторін.

Організація обліку готової продукції також вимагає дотримання норм Положення про інвентаризацію активів і зобов'язань, затвердженого наказом Міністерства фінансів України № 879 [17]. Інвентаризація готової продукції є обов'язковою процедурою, що здійснюється для забезпечення точності облікових даних. Під час інвентаризації перевіряється фактична наявність готової продукції, її якість та відповідність обліковим даним, що допомагає уникнути помилок і розбіжностей у звітності.

Методичні рекомендації з обліку запасів, затверджені наказом Міністерства фінансів № 2 [18], детально описують порядок обліку операцій з готовою продукцією. У цих рекомендаціях надаються роз'яснення щодо правильного документування передачі продукції на склад, її реалізації, списання та переоцінки. Вони містять вимоги до оформлення первинних документів, таких як накладні та акти приймання-передачі, а також особливості відображення інформації в облікових регістрах.

Усі ці нормативні акти взаємопов'язані та формують єдину систему регулювання обліку готової продукції. Дотримання цих вимог забезпечує отримання повної та достовірної інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень, складання фінансової звітності та виконання законодавчих норм.

1.3. Теоретичні та методичні основи обліку готової продукції

З огляду на динаміку економічного середовища, удосконалення облікових процесів набуває особливої важливості для підвищення ефективності управління

та контролю витрат. У своїх дослідженнях українські науковці активно аналізують методи обліку готової продукції, зокрема звертаючи увагу на розподіл витрат, оцінку продукції та їхній вплив на фінансові результати підприємства.

Іщенко Я.П., відома українська дослідниця в галузі бухгалтерського обліку, у своїх працях особливу увагу зосереджується на питаннях оцінки та обліку готової продукції на підприємствах. Науковиця підкреслює, що для коректного обліку готової продукції важливо точно визначити момент, коли продукція стає готовою до продажу, а також акцентує увагу на значущості розподілу витрат, пов'язаних із виробництвом. [20]. Іщенко Я.П. акцентує увагу на розподілі загальних витрат на виробництво між готовою продукцією та іншими видами витрат, такими як незавершене виробництво чи витрати на обробку сировини та рекомендує використовувати такі методи, як пропорційний розподіл витрат за допомогою коефіцієнтів, що залежать від обсягу виробництва, або ж метод поділу витрат на одиничні витрати, що дозволяє точніше оцінювати витрати, понесені на кожну одиницю готової продукції.

Дослідження Іщенко Я.П. також спрямовані на обґрунтування питання обліку відвантаження готової продукції. Дослідниця пропонує вдосконалити методи обліку продукції, що допоможуть підприємствам знизити ймовірність помилок у процесі обліку та поліпшити відображення витрат і доходів у бухгалтерії. Вона акцентує увагу на важливості інтеграції обліку готової продукції з іншими фінансовими системами підприємства, використовуючи сучасні автоматизовані системи обліку.

Мацьків Г. у своїй статті звертає увагу на удосконалення методів обліку готової продукції в контексті переходу до міжнародних стандартів фінансової звітності [21]. Автор підкреслює, що ключовим аспектом є методи оцінки готової продукції як на складах, так і під час її відвантаження споживачам.

Мацьків Г. підтримує ідею застосування методів, які дозволяють максимально точно відобразити витрати, пов'язані з виробництвом та зберіганням продукції, що має прямий вплив на оцінку вартості товарів на складі та вартість виробленої продукції в цілому.

Мацьків Г. вважає, що для ефективного розподілу витрат необхідно застосовувати методи нарахування та диференціації витрат залежно від етапу виробничого циклу. Для цього науковець запропонував методи серед яких є розподіл витрат на постійні та змінні, що дозволяє точніше оцінити виробничі потужності та витрати на підтримку виробництва готової продукції. Окремо він зазначає важливість правильного врахування витрат на логістику та зберігання продукції, оскільки ці аспекти часто недооцінюються при традиційних методах обліку.

Інноваційний підхід, запропонований Мацьків Г., полягає у використанні функціонального методу обліку, що дає змогу коригувати витрати залежно від функцій, виконуваних продукцією на кожному етапі її життєвого циклу, а також дозволяє значно підвищити точність прогнозування витрат та визначення ціни на готову продукцію.

Макурін А.А., дослідник у сфері фінансового та управлінського обліку, у своїх працях акцентує увагу на глибшому вивченні обліку готової продукції в контексті технологічних та інформаційних змін [22]. Він вважає, що ключовим аспектом є впровадження сучасних інформаційних технологій в облік готової продукції, що сприяє автоматизації процесів розподілу витрат і забезпечує точність відображення витрат на всіх етапах виробничого циклу. Науковець пропонує модифікацію традиційної концепції обліку готової продукції, зокрема в частині розподілу витрат, що дозволяє зменшити складність розрахунків і знизити ймовірність помилок. Макурін А.А. підтримує ідею створення інтегрованих систем обліку, що дозволяють з'єднати виробничі дані з фінансовими і бухгалтерськими звітами для автоматичного формування остаточних результатів. З його перспективи, важливо розглядати витрати не тільки на рівні конкретної одиниці продукції, а й у загальному контексті щодо витрат на функціонування підприємства, що дозволяє краще аналізувати ефективність підприємства.

Аналізуючи процес обліку готової продукції, Макурін А.А. робить висновок, що важливо не тільки відслідковувати витрати, а й забезпечити моніторинг рівня запасів на складах та їх вплив на фінансові показники підприємства. Він пропонує

використовувати підходи, які дозволяють розглядати ці запаси в контексті їх руху і оборотності, що підвищує точність звітності та дає можливість прогнозувати майбутні потреби у матеріалах.

Каченюк А.М. досліджує вплив зовнішніх економічних факторів на облік готової продукції та її вплив на загальний процес обліку витрат [23]. У його дослідженнях значну роль відіграє методика розподілу витрат, яка дає змогу коригувати оцінку вартості готової продукції в умовах постійних коливань цін на сировину, енергоносії та інші ресурси, що використовуються у виробничому процесі.

Вчений підкреслює, що сучасні підходи до розподілу витрат повинні враховувати не тільки традиційні витрати на основні та допоміжні виробництва, а й витрати на охорону праці, збереження природних ресурсів та впливи екологічних вимог. Науковець пропонує застосовувати методи повного розподілу витрат, зокрема при врахуванні постійних та змінних витрат для більш точної оцінки вартості готової продукції. Також підкреслюється значення використання сучасних інформаційних систем для ефективного обліку готової продукції, що допомагає зменшити кількість помилок під час розрахунків і спростити облік витрат на кожному етапі виробничого процесу. Рекомендується інтегрувати облік витрат на готову продукцію з управлінськими та фінансовими процесами, щоб забезпечити комплексний підхід до управління витратами на підприємстві.

Назаренко Т.П. в своїх дослідженнях з бухгалтерського обліку акцентує увагу на розподілі витрат і методах оцінки готової продукції у контексті сучасних економічних умов [24]. Науковиця акцентує увагу на необхідності точного визначення вартості готової продукції в умовах коливань цін на сировину та інші виробничі ресурси. Назаренко Т.П. пропонує вдосконалення облікових моделей, зокрема шляхом застосування методів стандартизованої оцінки, що дозволяє автоматично коригувати витрати на продукцію на основі змінних факторів, таких як ціна на сировину або рівень інфляції.

Назаренко Т.П. акцентує увагу на важливості інтеграції обліку готової продукції з управлінським обліком, що дозволяє підприємствам своєчасно

приймати рішення щодо оптимізації виробничих витрат та запасів. За словами науковиці, такий підхід дозволяє не лише оптимізувати облік витрат, але й підвищити ефективність фінансового управління підприємствами. Особливу увагу Назаренко Т.П. приділяє вдосконаленню методів розподілу накладних витрат, наголосивши на потребі у використанні більш детальних розрахунків для визначення вартості одиниці готової продукції в процесі її виробництва та зберігання.

Коваленко І.М. у своїй праці пропонує більш адаптивний підхід до обліку готової продукції, який враховує особливості діяльності підприємства та сучасні методи аналізу витрат [25]. Науковець розробляє модель, що дозволяє точніше відображати витрати на готову продукцію завдяки використанню методів часткового розподілу витрат. У цьому випадку витрати розподіляються не на всі види продукції, а лише на певні групи, залежно від їх характеристик і виробничих вимог. Такий підхід сприяє зменшенню витрат на бухгалтерське обслуговування та забезпечує більшу точність у визначенні вартості готової продукції.

Коваленко І.М. також акцентує увагу на вплив сучасних технологій, зокрема ERP-систем, на процес обліку готової продукції. Він підкреслює, що інтеграція бухгалтерії з іншими підсистемами підприємства, такими як управління запасами, логістика та виробництво, може суттєво покращити точність обліку та підвищити ефективність управління витратами на всіх етапах виробництва готової продукції. Водночас науковець пропонує методику гнучкого обліку, яка дозволяє адаптувати систему до змінних умов ринку та внутрішньої ситуації на підприємстві.

Тарасюк Г.М. аналізує інноваційні методи обліку готової продукції, зокрема шляхом застосування автоматизованих облікових систем та інтеграції технологій штучного інтелекту [26]. Науковець наголошує на важливості застосування методів прогнозування витрат для забезпечення більш точних розрахунків вартості готової продукції. Підтримує ідею використання економетричних моделей для оцінки впливу різних економічних факторів на вартість виробленої продукції, зокрема коливання цін на сировину, зміни в тарифах на енергоресурси та інші змінні витрати.

Тарасюк Г.М. пропонує використовувати новітні інформаційні технології для автоматизованого збирання та обробка інформації про витрати на виробництво і облік готової продукції. Науковець вважає, що інтелектуальні системи обліку, які здатні самостійно визначати вплив змінних витрат на загальну вартість продукції, дозволяють суттєво зменшити час на обробку фінансових звітів та знизити ймовірність людських помилок.

Тож загалом, питання обліку готової продукції, розподілу витрат та застосування сучасних методів оцінки необхідне для покращення ефективності діяльності підприємств, а кожен з українських вчених вносить свій вклад у розуміння цих процесів та пропонує різноманітні методики та підходи, що будуть корисними для вдосконалення практики обліку на підприємствах.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ В СВК АФ «СЕМЕНІВСЬКА»

2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства

Сільськогосподарський виробничий кооператив «АГРОФІРМА «СЕМЕНІВСЬКА» (СВК АФ «СЕМЕНІВСЬКА») - аграрне підприємство, яке було засновано 5 вересня 2005 року та зареєстровано в Україні. Кооператив має місце знаходження в Сумській області, Роменському районі, в селі Семенівка, на вулиці Центральній. За своєю організаційною формою вважається сільськогосподарським виробничим кооперативом, який здійснює діяльність у галузі рослинництва та тваринництва, а також займається іншими видами аграрної діяльності.

Кооператив має ЄДРПОУ 03777290 і на сьогоднішній день виступає учасником сільськогосподарського виробництва в своєму регіоні. За даними, наданими на 2024 рік, керівником кооперативу вважається В'юн Володимир Васильович, який обіймає цю посаду з 20 березня 2021 року. Керівник також виступає однією з основних осіб, яка здійснює стратегічне управління підприємством. Бухгалтер кооперативу - Калініченко Людмила Миколаївна, яка забезпечує фінансове управління та бухгалтерський облік кооперативу.

Станом на 2024 рік статутний капітал СВК АФ «СЕМЕНІВСЬКА» складає 6 997 998 грн, що свідчить про стабільну фінансову основу підприємства. Значну частину цього капіталу було внесено засновниками кооперативу. Найбільший внесок належить В'юну Володимирі Васильовичу, який зробив внесок у розмірі 6 697 454 грн, що становить 95,7% від загального капіталу підприємства - це дозволяє кооперативу не лише ефективно функціонувати, але й здійснювати інвестиції в розвиток сільськогосподарського виробництва, а також розширювати свою діяльність на нові напрямки.

Діяльність кооперативу орієнтована на вирощування зернових культур, бобових та інших сільськогосподарських культур, що дозволяє йому не тільки забезпечувати місцевий ринок, але й активно працювати в аграрному секторі на регіональному рівні. Важливою особливістю діяльності кооперативу є те, що він об'єднує в своїх рядах різних учасників, які мають спільну мету - покращення продуктивності сільськогосподарського виробництва та гарантування стабільного доходу для своїх учасників.

Усі члени кооперативу працюють на спільну мету, об'єднуючи зусилля для отримання високих результатів у виробництві. За ці роки кооператив зарекомендував себе як надійний партнер в аграрному секторі, має сталу клієнтську базу та визнання на ринку.

SWOT-аналіз є ефективним інструментом для оцінки стратегічних позицій компанії, який допомагає виявити її сильні та слабкі сторони, а також можливості і загрози з боку зовнішнього середовища.

Застосування цього методу для Сільськогосподарського виробничого кооперативу АФ «СЕМЕНІВСЬКА» дозволяє не лише оцінити актуальний стан компанії, а й виявити можливі напрямки для вдосконалення. Аналіз внутрішніх факторів дозволяє врахувати ресурси та організаційні можливості підприємства, а зовнішні фактори - можливості та ризики, пов'язані з ринком, кліматичними умовами та економічними змінами. SWOT-аналіз допомагає отримати цілісне уявлення про ситуацію на підприємстві та пропонує рекомендації для подальших кроків. (таблиця 2.1).

Таблиця 2.1 - SWOT - аналіз діяльності СВК АФ «СЕМЕНІВСЬКА»

Сильні сторони	Слабкі сторони
1	2
1. Стійке фінансове становище завдяки ефективному управлінню коштами.	1. Відсутність сучасних технологій у частині автоматизації процесів.
2. Досвідчений та висококваліфікований персонал.	2. Залежність від кліматичних умов для вирощування агрокультур.
3. Розвинена інфраструктура для зберігання та транспортування продукції.	3. Обмежена ринкова експансія та відсутність масштабування.

Продовження таблиці 2.1

4. Надійні партнерські зв'язки з постачальниками та споживачами.	4. Висока конкуренція на ринку агропродукції.
5. Наявність власних земельних ресурсів, що забезпечує незалежність від оренди землі.	5. Застаріла техніка для обробітку та збору врожаю.
Можливості	Загрози
1. Вихід на нові ринки продажу завдяки розширенню агропродукції.	1. Нестабільність в економіці та змінність регулювання аграрного сектору.
2. Використання нових агротехнологій для збільшення врожайності.	2. Зростання витрат на енергоносії та виробничі ресурси.
3. Державні програми підтримки аграрних підприємств.	3. Негативний вплив змін клімату на врожаї.
4. Можливості для співпраці з міжнародними організаціями та інвесторами.	4. Зміни цін на сільськогосподарські товари на світових ринках.
5. Розширення товарного асортименту шляхом впровадження нових продуктів.	5. Проблеми з кадрами через міграцію та старіння населення в сільській місцевості.

**Джерело: складено автором*

SWOT-аналіз діяльності СВК «АГРОФІРМА «СЕМЕНІВСЬКА» демонструє значні переваги, серед яких стабільне фінансове становище, кваліфікований персонал та розвинута інфраструктура. Однак, є й певні недоліки, зокрема потреба в оновленні технічної бази та обмежені можливості для розширення бізнесу. Зовнішні можливості, такі як вихід на нові ринки, використання нових агротехнологій та державна підтримка, можуть сприяти подальшому розвитку підприємства.

Однак підприємству слід бути готовим до зовнішніх загроз, зокрема до змін клімату, економічної нестабільності та високої конкуренції. Стратегічне планування на основі цих факторів дозволить СВК АФ «СЕМЕНІВСЬКА» зберігати конкурентоспроможність та ефективно адаптуватися до змінюваних умов.

Далі було проведено PAST-аналіз (Political, Economic, Social, Technological) який слугує інструментом для оцінки зовнішніх факторів, які можуть впливати на діяльність підприємства. Даний аналіз дозволить виявити політичні, економічні, соціальні та технологічні чинники, що створюють як можливості, так і загрози для розвитку компанії. Проведення такого аналізу для СВК АФ «СЕМЕНІВСЬКА» дозволяє виявити основні чинники, що можуть мати вплив на стратегію підприємства (таблиця 2.2).

Таблиця 2.2 - PAST-аналіз діяльності СВК АФ «СЕМЕНІВСЬКА»

Політичні фактори (Political)	Економічні фактори (Economic)
1. Державна підтримка агропромислового комплексу через субсидії та дотації.	1. Стабільність валютного курсу та відносно низькі ставки за кредитами для агропідприємств.
2. Законодавчі ініціативи, що стосуються захисту сільськогосподарських земель та екологічних стандартів.	2. Зростання витрат на енергоносії та сировину для виробництва.
3. Регулювання аграрної політики, яке впливає на умови управління бізнесом у сільськогосподарській галузі.	3. Нерівномірний рівень інфляції, що призводить до змін у вартості сільськогосподарської продукції.
4. Вплив політичної стабільності в країні на доступ до міжнародних ринків.	4. Недостатня розвиненість фінансових інструментів для агросектору в Україні.
Соціальні фактори (Social)	Технологічні фактори (Technological)
1. Зростання попиту на екологічно чисту та органічну продукцію.	1. Впровадження нових агротехнологій, які підвищують врожайність та знижують витрати.
2. Погіршення демографічної ситуації в сільській місцевості, що може призводити до дефіциту кваліфікованих кадрів.	2. Актуальність автоматизації сільськогосподарських процесів для підвищення ефективності.
3. Зміна потреб споживачів в аграрних товарах - зростаючий попит на здорове харчування та натуральну продукцію.	3. Розвиток цифрових технологій, таких як GPS-навігація та безпілотні технічні засоби для аграріїв.
4. Зростаюча роль екологічних стандартів у виробництві сільськогосподарської продукції.	4. Використання інноваційних методів для управління земельними ресурсами та зрошенням.

**Джерело: складено автором....*

PAST-аналіз діяльності СВК «АГРОФІРМА «СЕМЕНІВСЬКА» показує, що підприємство знаходиться під впливом кількох ключових зовнішніх факторів, як позитивних, так і негативних. Політичні фактори, такі як державна підтримка агросектору, позитивно впливають на розвиток підприємства, однак зміни в законодавстві та нові регуляції постійно створюють додаткові виклики. З економічного боку підприємство стикається із зростанням витрат на енергоносії та сировину, що впливає на собівартість продукції, але стабільність валютного курсу та доступ до кредитних ресурсів допомагає фінансовій стабільності.

Соціальні фактори, такі як зростаючий попит на органічні продукти та екологічні стандарти, створюють можливості для диверсифікації продукції, однак дефіцит кадрів у сільських районах стало серйозною проблемою. Технологічні інновації в агросекторі, такі як автоматизація процесів та нові методи обробітку землі, створюють можливості для покращення ефективності виробництва, проте

необхідність інвестицій у нові технології стало обмеженням для подальшого розвитку.

Організаційна структура СВК АФ «СЕМЕНІВСЬКА» станом на 2024 р. подана на рисунку 2.1.

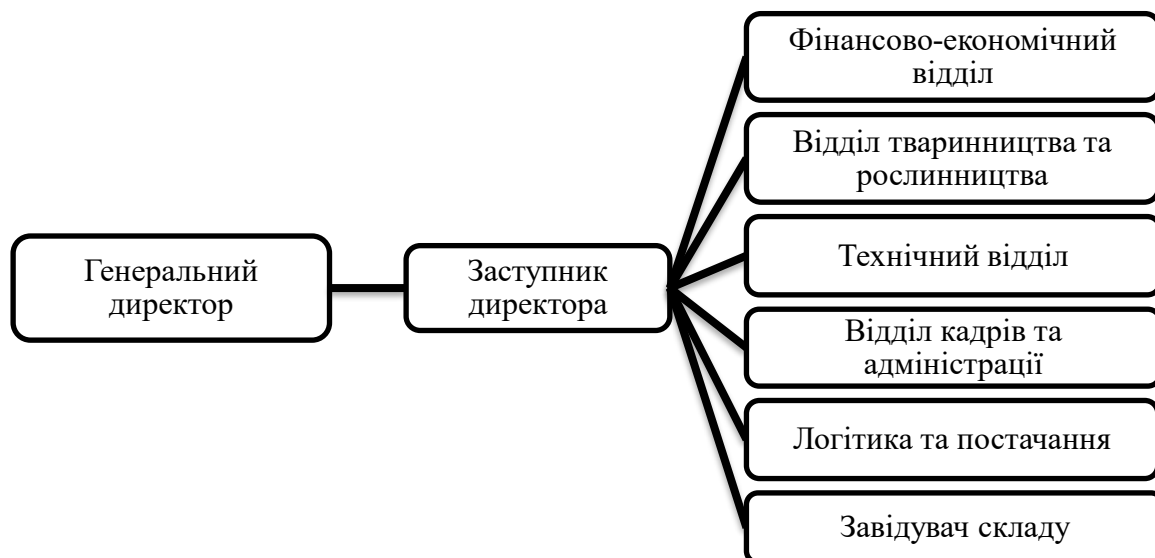

Рисунок 2.1 - Організаційна структура СВК АФ «СЕМЕНІВСЬКА»

**Джерело: розроблена автором за даними підприємства.*

В організаційній структурі СВК АФ «СЕМЕНІВСЬКА» діє лінійна форма управління. Ця структура передбачає ясний розподіл обов'язків і відповідальності серед усіх рівнів організації, де кожен підлеглий звітує безпосередньо перед своїм керівником, що забезпечує високу керованість і контроль на всіх етапах виробничого процесу. Всі співробітники виконують конкретно визначені функції, що в результаті допомагає ефективному розподілу обов'язків і можливості швидкої адаптації перед змінами у зовнішньому та внутрішньому середовищі підприємства.

Генеральний директор займає центральне місце в управлінській ієрархії, оскільки вважається безпосереднім керівником всіх відділів та підрозділів. Його завдання включають стратегічне планування, прийняття значущих управлінських рішень та координацію діяльності всіх служб підприємства. Директор має підпорядкованих заступників, які відповідають за різні напрямки діяльності

компанії. Заступник директора підзвітний генеральному директору і займається безпосереднім управлінням оперативними питаннями та внутрішнім контролем. В його підпорядкуванні знаходяться декілька ключових відділів: фінансово-економічний відділ, відділи рослинництва, тваринництва, технічний відділ, відділ кадрів та адміністрації, логістика та постачання.

Фінансово-економічний відділ несе відповідальність за управління фінансами та підтримку фінансової стабільності підприємства. Головний бухгалтер контролює всі бухгалтерські процеси, звітує перед заступником директора та допомагає розробляти бюджет підприємства. Від нього залежать бухгалтер, який веде облік і готує аналітичні звіти про стан фінансів підприємства. Усі вони безпосередньо пов'язані із заступником директора, оскільки їхні звіти та аналітичні дані слугують основою для ухвалення важливих управлінських рішень на вищому рівні.

Завідувач відділом рослинництва відповідає за впровадження агро технологій, планування і контроль за вирощуванням сільськогосподарських культур. Від нього підпорядковані агрономи, які працюють на полях і відповідають за догляд за рослинами, оператори агротехніки, що управляють технікою для обробки земель, та трактористи, які здійснюють механізовані роботи. Всі ці працівники взаємодіють між собою для досягнення максимальних результатів у вирощуванні сільськогосподарської продукції, і кожен із них звітує перед завідувачем відділом рослинництва, який в свою чергу підпорядковується заступнику директора.

У відділі тваринництва, завідувач організовує і координує роботи на фермах, що включають догляд за тваринами, забезпечення їх кормами та проведення ветеринарних заходів. У підпорядкуванні завідувача працюють тваринники, які здійснюють щоденний догляд за тваринами, що відповідають за організацію правильного харчування, та ветеринар, який займається лікуванням тварин та профілактикою захворювань. Всі ці працівники тісно співпрацюють, а завідувач відділом підпорядковується заступнику директора, звітуючи про стан виробництва.

Начальник технічного відділу займається керівництвом усіма технічними аспектами виробничого процесу, зокрема ремонтом та обслуговуванням техніки. Під його керівництвом працюють механіки, слюсарі, електрики, що забезпечують належну роботу техніки та інфраструктури підприємства. Дані працівники своєчасно виконують планові ремонти та обслуговування техніки, щоб запобігти простою в роботі відділів рослинництва та тваринництва. Всі вони звітують перед начальником технічного відділу, який відповідає заступнику директора.

Керівник відділу кадрів організовує процес набору, розподілу і навчання персоналу, а також займається питаннями мотивації працівників. У його підпорядкуванні працює спеціаліст по кадрам, який забезпечує виконання адміністративних завдань і ведення кадрового документообігу. Всі співробітники цього відділу працюють у тісному контакті з іншими відділами для забезпечення потреби в персоналі та управлінні кадрами.

Керівник відділу постачання займається забезпеченням підприємства усіма необхідними матеріалами, технікою та ресурсами для виробничих процесів. Йому підпорядковуються водії вантажних автомобілів. Співпраця між цими працівниками необхідна для ефективної доставки всіх товарів і матеріалів на виробничі майданчики та ферми підприємства.

До категорії «інші службовці» відносяться такі працівники, як завідувач складу, технічні працівники та допоміжний персонал, які займаються забезпеченням логістичних та допоміжних операцій.

Таким чином, лінійна структура управління надає кожному працівнику чітке розуміння своїх обов'язків та взаємозв'язків у межах організації. Кожен відділ взаємодіє з іншими відділами через підпорядкування і чітко визначені лінії комунікації, що забезпечує ефективну роботу всіх підрозділів підприємства.

Динаміка основних фінансових показників СВК АФ «СЕМЕНІВСЬКА» за період 2021 - 2023 рр. подана у таблиці 2.3.

Проведений аналіз основних фінансових показників СВК АФ «СЕМЕНІВСЬКА» за період 2021-2023 років вказує на значні зміни, що відбулися

у фінансовому становищі підприємства, зокрема на тлі нестабільної ситуації, спричиненої війною, яка триває з 2022 року.

Таблиця 2.3 - Динаміка основних фінансових показників СВК АФ «СЕМЕНІВСЬКА» за період 2021 - 2023 рр.

Показник	Роки			Відхилення 2023р. від 2021р..
	2021	2022	2023	
Чистий дохід від реалізації продукції, тис.грн.	60291	61438	83904	+23613
Собівартість реалізованої продукції, тис.грн.	42387	43682	72824	+30437
Валовий прибуток (збиток), тис.грн.	17904	17756	11080	-6824
Чистий прибуток, тис.грн.	10582	10154	3750	-6832
Необоротні активи, тис.грн.	41707	40004	42786	+1079
Оборотні активи, тис.грн.	61433	80290	81472	+20039
Власний капітал, тис.грн.	98232	108387	112136	+13904
Поточні зобов'язання, тис.грн.	2160	3659	4274	+2114
Капітал, тис.грн.	103140	120294	124258	+21118
Чисельність працівників, осіб	129	118	120	-9
Фондовіддача, грн	0,69	0,65	0,51	-0,18
Фондомісткість, грн	0,98	0,77	1,03	+0,05
Матеріаловіддача, грн	1,02	1,31	0,97	-0,05
Матеріаломісткість, грн	0,98	0,77	1,03	+0,05
Рентабельність підприємства, %	0,17	0,23	0,05	-0,12
Рентабельність продукції, %	0,70	0,71	0,86	+0,16

*Джерело: розраховано автором за даними ф.1 «Баланс(Звіт про фінансовий стан)», ф.2 «Звіт про фінансові результати» підприємства.

Чистий дохід від реалізації продукції демонструє позитивну динаміку. У 2023 році порівняно з 2021 роком дохід збільшився на 23613,00 тис. грн. Ця динаміка вказує на певне відновлення в операційній діяльності підприємства після початку війни, що стало можливим завдяки адаптації до нових економічних умов та пошуку альтернативних ринків збуту. Однак, собівартість реалізованої продукції зросла значно більше, ніж дохід, що призвело до зниження валового прибутку. В 2023 році собівартість зросла на 30437,00 тис. грн, що зумовило значне скорочення валового прибутку. За ці роки валовий прибуток зменшився на 6824,00 тис. грн., що вказує на серйозні проблеми з управлінням витратами та ефективністю виробництва, що стало результатом зростання цін на сировину, енергоносії та інших складових витрат через вплив війни.

Чистий прибуток підприємства у 2023 році зазнав значного зниження на 6832,00 тис. грн., порівняно з 2021 роком. 2023 рік став критичним для фінансового

результату через падіння економічної активності, високі витрати на забезпечення безпеки та функціонування в умовах війни.

Стосовно активів підприємства, було компенсовано зростанням у 2023 році на 1079,00 тис. грн. - це свідчить про певну стабільність у довгострокових інвестиціях. У 2023 році оборотні активи зросли на 20 039,00 тис. грн., що може свідчити про збільшення товарних запасів та коштів, які перебувають в обігу. Проте зростання витрат на їх утримання та обробку також стало чинником цього підвищення.

Сума власного капіталу підприємства зросла на 13904,00 тис. грн., у 2023 році порівняно з 2021 та вказує на стабільне зміцнення фінансової основи компанії, що було позитивним сигналом для інвесторів та кредиторів в умовах економічної невизначеності. Зростання власного капіталу також вказує на підтримку підприємства у складні часи.

Аналіз зобов'язань свідчить про те, що в 2023 році поточні зобов'язання підприємства зросли на 2114,00 тис. грн. Ця тенденція вказує на зростання фінансових зобов'язань перед постачальниками та іншими кредиторами, що вимагає особливої уваги з боку керівництва в управлінні борговим навантаженням.

Щодо продуктивності праці, чисельність працівників підприємства скоротилася на 9. Такий результат, був пов'язаний з мобілізацією частини кадрів до збройних сил, а також із необхідністю додаткового персоналу для підтримки виробничих процесів в умовах нестабільності.

Зменшення фондівіддачі та збільшення фондомісткості свідчать про зниження ефективності використання основних фондів у виробничому процесі, що може бути викликане скороченням обсягів виробництва та високими витратами.

Показники рентабельності свідчать про серйозні фінансові труднощі підприємства. Рентабельність підприємства у 2023 році знизилася на 0,12 порівняно з 2021 роком, що виражено значним падінням. Водночас, рентабельність продукції зросла на 0,16%, що свідчить про позитивні зрушення в ефективності виробництва окремих видів продукції, незважаючи на загальне погіршення фінансових результатів.

Далі було проведено горизонтальний та вертикальний аналіз активів підприємства, за аналогічний період (таблиця 2.4).

Таблиця 2.4 - Горизонтальний та вертикальний аналіз активів СВК АФ «СЕМЕНІВСЬКА» за 2021 – 2023 рр.

Показники	2021 рік		2022 рік		2023 рік		Відхилення +,- 2023 р. від 2021 р., тис. грн
	Вартість, тис.грн	Питома вага, %	Вартість, тис.грн	Питома вага, %	Вартість, тис.грн	Питома вага, %	
Основні засоби	25799	25,0	20478	17,0	19037	15,3	-6762
Довгострокові біологічні активи	15816	15,3	19434	16,1	23657	19,0	+7841
Довгострокові фінансові інвестиції	62	0,1	62	0,1	62	0,1	-
Інші необоротні активи	30	0,03	30	0,02	30	0,03	-
Всього необоротних активів	41707	40,4	40064	33,3	42786	34,4	+1079
Виробничі запаси	5699	5,5	7316	6,1	8516	6,9	+2817
Незавершене виробництво	10059	9,8	6771	5,6	8198	6,6	-1861
Готова продукція	26638	25,8	47754	39,7	45306	36,5	+18668
Товари	930	0,9	1275	1,1	1654	1,3	+724
Поточні біологічні активи	9557	9,3	11759	9,8	11697	9,4	+2140
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	5164	5,0	2897	2,4	2491	2,0	-2673
Дебіторська заборгованість з податку на прибуток	1842	1,8	2674	2,2	2605	2,10	+763
Інша поточна дебіторська заборгованість	976	0,9	1176	1,0	712	0,6	-264
Гроші та їх еквіваленти	568	0,6	-1329	-1,1	293	0,2	-275
Всього оборотних активів	61433	59,6	80299	66,7	81472	65,6	+20039

*Джерело: розраховано автором за даними ф.1 «Баланс(Звіт про фінансовий стан)» підприємства.

Проведений аналіз активів СВК АФ «Семенівська» за 2021–2023 роки демонструє зміни у структурі та динаміці основних складових активів, що дозволяє оцінити тенденції розвитку підприємства. Протягом аналізованого періоду загальна вартість активів зросла з 103 140 тис. грн у 2021 році до 124 258 тис. грн у 2023 році, що становить приріст на 21 118 тис. грн або 20,48%. Це свідчить про розширення масштабів діяльності підприємства.

У структурі необоротних активів спостерігається зменшення основних засобів на 6 762 тис. грн (з 25 799 тис. грн у 2021 році до 19 037 тис. грн у 2023 році). Водночас загальна вартість необоротних активів зросла на 1 079 тис. грн (з 41 707 тис. грн до 42 786 тис. грн), що сталося завдяки введенню нових інших необоротних активів на суму 30 тис. грн.

Оборотні активи збільшилися на 20 039 тис. грн або 32,61%, що є позитивною тенденцією. Основними факторами цього зростання стали підвищення виробничих запасів на 2 817 тис. грн (49,43%) та готової продукції на 18 668 тис. грн (70,08%). Поточні біологічні активи також зросли на 2 140 тис. грн (22,39%), що свідчить про покращення ефективності управління біологічними активами.

Водночас спостерігається скорочення дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги на 2 673 тис. грн (51,77%), що свідчить про ефективніше управління кредиторською політикою. Гроші та їх еквіваленти також зменшилися на 275 тис. грн, що вказувало про спрямування фінансових ресурсів на інші статті активів.

На наступному етапі було здійснено класифікацію активів, за аналогічний період (таблиця 2.5).

Таблиця 2.5 – Класифікація активів СВК АФ «Семенівська» за 2021–2023 рр.

Вид активів	2021рік, тис. грн	2022рік, тис. грн	2023рік, тис. грн	Відхилення +,- 2023 р. від 2021 р., тис. грн
1	2	3	4	5
Необоротні (постійні) активи	41707	40064	42786	+1079
Оборотні (мобільні) активи	61433	80299	81472	+20039
Матеріальні активи	96505	112128	115711	+19206
Нематеріальні активи	-	-	30	30
Фінансові активи	62	62	62	0

Продовження таблиці 2.5

1	2	3	4	5
Монетарні активи	8550	9202	9398	+848
Немонетарні активи	94590	111092	114860	+20270
Високоліквідні активи	568	-1329	293	-275
Середньоліквідні активи	7982	9202	9105	+1123
Низьколіквідні активи	33618	41276	41804	+8186
Важколіквідні активи	61598	71145	73056	+11458

* Джерело: розраховано автором за даними ф.1 «Баланс(Звіт про фінансовий стан)».

Аналіз класифікації активів СВК АФ «Семенівська» за 2021–2023 роки дає змогу оцінити динаміку їх змін та структуру. У необоротних та оборотних активів видно, що за три роки необоротні активи зросли на 1079,00 тис. грн, що свідчить про підтримання довгострокових інвестицій. У той же час, оборотні активи підвищилися значніше - на 20039,00 тис. грн, що свідчить про підвищення фінансової гнучкості та здатність оперативно реагувати на зміни на ринку.

Матеріальні активи складають основну частину активів, аналіз показав що вони зросли на 19206,00 тис. грн, що вказує на активний розвиток матеріально-технічної інфраструктури підприємства. Фінансові активи залишилися незмінними 62,00 тис. грн, що свідчить про відсутність значних змін у фінансових інвестиціях.

Монетарні активи збільшилися на 848,00 тис. грн, що говорить про збереження фінансової стабільності в умовах інфляції. Немонетарні активи зросли на 20270,00 тис. грн, що свідчить про збільшення виробничих і матеріальних запасів.

Аналіз ліквідності активів демонструє скорочення високоліквідних активів на 275,00 тис. грн, що свідчить про можливі тимчасові труднощі з підтриманням достатнього рівня грошових коштів. Тим часом, середньо ліквідні активи зросли на 1123,00 тис. грн, а низько ліквідні активи збільшилися на 8186,00 тис. грн, що свідчить про розширення запасів. Важколіквідні активи зросли на 11458,00 тис. грн, що підкреслює зростання довгострокових інвестицій.

Проведений горизонтальний та вертикальний аналіз пасивів СВК АФ «Семенівська» за 2021–2023 роки дозволяє оцінити структуру джерел

фінансування та динаміку змін у складі зобов'язань і власного капіталу (таблиця 2.6).

Таблиця 2.6 - Горизонтальний та вертикальний аналіз пасивів СВК АФ «Семенівська»

Показники	2021 рік		2022 рік		2023 рік		Відх. +,- 2023 р. від 2021 р., тис. грн
	Вартість, тис.грн	Питома вага, %	Вартість, тис.грн	Питома вага, %	Вартість, тис.грн	Питома вага, %	
Зареєстрований (пайовий) капітал	4962	4,81	4962	4,12	4962	3,99	0
Додатковий капітал	78711	76,32	87343	72,61	90530	72,86	+118,19
Резервний капітал	14559	14,12	16082	13,37	16644	13,39	+20,85
Всього власного капіталу	98223	95,25	108387	90,10	112136	90,24	+139,13
Довгострокові кредити банків	-	-	5500	4,57	5100	4,10	+5100
Інші довгострокові зобов'язання	2748	2,66	2748	2,28	2748	2,21	0
Всього довгострокових зобов'язання	2748	2,66	8248	6,86	7848	6,32	+50,99
Поточні зобов'язання за товари, роботи, послуги	1071	1,04	1796	1,49	1911	1,54	+8,40
Поточні зобов'язання з бюджетом	4	0,00	138	0,11	105	0,08	+101
Поточні зобов'язання з оплати праці	473	0,46	479	0,40	457	0,37	-0,16
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	612	0,59	1246	1,04	607	0,49	-0,05
Всього поточних зобов'язань	2160	2,09	3659	3,04	4274	3,44	+21,14
Всього пасивів	103140	100,00	120294	100,00	124258	100,00	+211,18

* Джерело: розраховано автором за даними ф.1 «Баланс(Звіт про фінансовий стан)» підприємства.

Аналіз пасивів СВК АФ «Семенівська» за 2021–2023 роки дозволив дослідити динаміку та структуру джерел фінансування підприємства. Загальна вартість пасивів зросла на 21118,00 тис. грн, що свідчить про розширення фінансової бази підприємства. У структурі власного капіталу, який займає домінуючу позицію (понад 90% у кожному році), основним елементом є

додатковий капітал, питома вага якого залишалася стабільною на рівні близько 72–76% - це свідчить про стабільність фінансової незалежності компанії та її можливість виконувати зобов'язання за рахунок власних ресурсів.

Довгострокові зобов'язання демонстрували значне збільшення у 2022 році (5500,00 тис. грн), що дозволило підприємству інвестувати в розвиток. Однак у 2023 році цей показник трохи зменшився до 5100,00 тис. грн, що вказує на часткове виконання боргових зобов'язань та покращення фінансової стійкості. Інші довгострокові зобов'язання залишилися на тому ж рівні, що свідчить про стабільність структури зобов'язань. Інші довгострокові зобов'язання залишалися незмінними, що свідчить про стабільність структури зобов'язань.

Поточні зобов'язання збільшилися з 2160,00 тис. грн у 2021 році до 274,00 тис. грн у 2023 році. Основними компонентами цієї категорії виступають зобов'язання за товари, роботи, послуги, які за три роки зросли на 840,00 тис. грн.

Вертикальний аналіз показав стабільну домінуючу роль власного капіталу в структурі пасивів, що є позитивною ознакою з точки зору фінансової стійкості. В загальному структура пасивів підприємства свідчить про збалансованість і раціональність у використанні власних і позикових ресурсів.

На наступному етапі, ми проаналізували основні економічні показники діяльності СВК АФ «Семенівська» за період 3 останніх років (таблиця 2.7).

Аналіз динаміки основних економічних показників СВК АФ «Семенівська» виявив, що чистий дохід від реалізації продукції у 2023 році зріс на 23613,00 тис. грн у порівнянні з 2021 роком. Це свідчить про позитивну тенденцію, яка може бути зумовлена як збільшенням обсягів продажу, так і підвищенням цін на продукцію. Водночас собівартість реалізованої продукції зросла на 30437,00 тис. грн, що значно перевищує темпи зростання доходів.

Це вказує на зростання витрат на виробництво та реалізацію продукції. Валовий прибуток знизився на 6824,00 тис. грн. Попри збільшення доходу, зростання собівартості суттєво вплинуло на скорочення валового прибутку. Адміністративні витрати збільшились на 648,00 тис. грн. Це може бути пов'язано зі збільшенням витрат на управління та адміністрацію.

Таблиця 2.7 - Динаміка основних економічних показників СВК АФ «Семенівська» за 2021 – 2023 рр.

Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення +,- 2023 рік від 2021 рік
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	60291	61438	83904	+23613
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	42387	43682	72824	+30437
Валовий прибуток, тис. грн.	17904	17756	11080	-6824
Адміністративні витрати, тис. грн.	5190	5439	5838	+648
Витрати на збут, тис. грн.	685	1419	814	+129
Інші операційні витрати, тис. грн.	1663	599	904	-759
Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн.	10478	10299	3524	-6954
Інші доходи, тис. грн.	382	66	332	-50
Фінансові витрати, тис. грн.	20	163	81	+61
Інші витрати, тис. грн.	258	48	25	-233
Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн.	10582	10154	3750	-6832
Чистий фінансовий результат, тис. грн.	10582	10154	3750	-6832

**Джерело: розраховано автором за даними ф.2 «Звіт про фінансові результати» підприємства.*

Витрати на збут зросли на 129,00 тис. грн. Інші операційні витрати скоротилися на 759,00 тис. грн., що може свідчити про оптимізацію витрат або зменшення неосновної діяльності. Фінансовий результат від операційної діяльності знизився на 6954,00 тис. грн. , що є негативним сигналом. Основний чинник – значне зростання собівартості продукції. Інші доходи зменшились незначно, на 50 тис. грн., що не вплинуло суттєво на загальний фінансовий стан. Фінансові витрати зросли на 61 тис. грн., що може вказувати на збільшення кредитного навантаження. Інші витрати зменшились на 233,00 тис. грн., що позитивно вплинуло на загальний результат. Фінансовий результат до оподаткування зменшився на 6832,00 тис. грн. Основна причина – скорочення валового прибутку. Чистий фінансовий результат скоротився на 6832,00 тис. грн., що свідчить про погіршення загальної прибутковості підприємства.

Підприємство демонструє зростання доходів, однак значне збільшення собівартості продукції суттєво вплинуло на фінансові результати.

Далі було проаналізовано динаміку складових елементів собівартості реалізованої продукції за останні 3 роки та їх структуру (таблиця 2.8).

Таблиця 2.8 - Динаміка складових елементів собівартості реалізованої продукції СВК АФ «Семенівська» за 2021 – 2023 рр.

Показники	2021 рік		2022 рік		2023 рік		Відхилення +,- 2023 р. від 2021 р., тис. грн
	Розмір, тис.грн	Питома вага, %	Розмір, тис.грн	Питома вага, %	Розмір, тис.грн	Питома вага, %	
Матеріальні затрати	39653	53,81	47160	60,32	54488	61,88	14835
Витрати на оплату праці	11526	15,64	12272	15,70	13762	15,62	2236
Відрахування на соціальні заходи	2420	3,28	2289	2,93	2990	3,40	570
Амортизація	7792	10,57	5388	6,89	3757	4,27	-4035
Інші операційні витрати	12308	16,70	11079	14,16	13062	14,83	754
Разом	73699	100,00	78188	100,00	88059	100,00	14360

**Джерело: розраховано автором за даними ф.2 «Звіт про фінансові результати» підприємства.*

Аналіз динаміки складових собівартості реалізованої продукції СВК АФ «Семенівська» за 2021–2023 роки показав зростання загальної собівартості на 14 360 тис. грн. Найбільшу частину в структурі собівартості складають матеріальні витрати, які зросли на 14 835 тис. грн і становили 61,88% у 2023 році. Це свідчить про значний вплив цін на матеріальні ресурси на загальну собівартість продукції. Витрати на оплату праці також зросли на 2 236 тис. грн, але їхня частка залишилася практично незмінною - близько 15,6%. Відрахування на соціальні заходи зросли на 570 тис. грн, при цьому їхня частка в структурі дещо збільшилася до 3,4%.

Амортизаційні витрати за аналізований період скоротилися на 4035 тис. грн, що призвело до зниження їхньої частки в структурі собівартості з 10,57% у 2021 році до 4,27% у 2023 році та вказує про зменшення інтенсивності використання основних засобів або зміну методів амортизації. Інші операційні витрати зросли на 754 тис. грн, зберігаючи стабільну частку в межах 14–15%.

Загальне зростання собівартості вказує на підвищення витратної складової виробничого процесу, зокрема через збільшення матеріальних затрат, що стало

результатом впливу зовнішніх факторів, таких як інфляція, зростання вартості сировини, а також зміни обсягів виробництва.

Далі було проведено дослідження показників ліквідності підприємства (таблиця 2.9).

Таблиця 2.9 - Динаміка показників ліквідності СВК АФ «Семенівська» за 2021 – 2023 рр.

Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення 2023 рік від 2021 рік +,-
Коефіцієнт покриття	28,44	21,94	19,06	-9,38
Коефіцієнт швидкої ліквідності	8,38	4,69	4,16	-4,22
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,26	-0,36	0,07	-0,19
Чистий оборотний капітал	59273,00	76631,00	77468,00	18195,00

**Джерело: розраховано автором за даними ф.1 «Баланс» підприємства.*

Аналіз динаміки показників ліквідності СВК АФ «Семенівська» за період 2021–2023 років вказує на деяке зниження здатності підприємства своєчасно виконувати свої короткострокові зобов'язання. Коефіцієнт покриття зменшився з 28,44 до 19,06, що свідчить про зниження можливостей підприємства покривати свої короткострокові зобов'язання за рахунок поточних активів. Така динаміка свідчить про певне погіршення фінансової стійкості в контексті короткострокових зобов'язань.

Коефіцієнт швидкої ліквідності також зменшився, що свідчить про зниження здатності підприємства виконувати свої найбільш термінові зобов'язання за рахунок найбільш ліквідних активів, з 8,38 до 4,16. Це вказує на те, що в 2023 році підприємство стало менш спроможним швидко погасити свої поточні зобов'язання.

Найбільше зниження спостерігається у коефіцієнті абсолютної ліквідності, який змінювався від 0,26 у 2021 році до -0,36 у 2022 році, а потім відновився до 0,07 у 2023 році. Зміна цього показника вказує на істотні коливання в здатності підприємства виконувати свої зобов'язання за рахунок найбільш ліквідних активів, таких як готівка та короткострокові фінансові інвестиції.

Чистий оборотний капітал підприємства збільшився з 59273 млн грн у 2021 році до 77468 млн грн у 2023 році, який є позитивним аспектом, що вказує на

зростання резервів підприємства для виконання поточних зобов'язань та свідчить про збільшення обсягу власних ресурсів, доступних для покриття короткострокових зобов'язань. Проте негативні зміни в коефіцієнтах ліквідності вказують на потребу в покращенні управління ліквідністю підприємства.

Загалом, фінансова діяльність СВК АФ «СЕМЕНІВСЬКА» за період 2021-2023 років характеризується негативними тенденціями, спричиненими як глобальними економічними факторами, так і внутрішніми проблемами підприємства. Основною проблемою лишалось зростання витрат при обмеженому збільшенні доходів, що значно знизило рентабельність і чистий прибуток. У цих умовах необхідно приділити увагу оптимізації витрат, пошуку нових ринків збуту та розвитку ефективних виробничих технологій для забезпечення фінансової стійкості підприємства в майбутньому.

2.2. Організація обліку готової продукції в СВК АФ «Семенівська»

Первинний облік готової продукції на підприємстві - елемент бухгалтерської роботи, який забезпечує правильне відображення витрат і доходів підприємства. У СВК АФ «Семенівська» первинний облік готової продукції ведеться на основі кількісно-сумових показників. Продукція, виготовлена на підприємстві, повинна бути зафіксована на всіх етапах її обробки та транспортування. Для цього використовуються різні документи, зокрема накладні, товарно-транспортні накладні та інші первинні документи, які підтверджують факт виготовлення та передачі продукції на склад або для реалізації.

Згідно з внутрішніми стандартами обліку, готова продукція на СВК АФ «Семенівська» обліковується за кількістю та вартістю на кожному етапі її виробництва – це дає змогу вести детальний облік і контролювати наявність продукції на складі. Головним аспектом виступає наявність документації, що підтверджує якість та кількість продукції, яка була вироблена, а також її відповідність стандартам і вимогам, що регулюють виробництво в аграрному секторі.

В обліку продукції, що була виготовлена, враховуються також витрати на її виробництво, які потім впливають на калькуляцію собівартості. Для цього на підприємстві застосовуються відповідні системи, які дозволяють автоматизувати процес обліку і скоротити ймовірність помилок. При цьому враховується розподіл витрат за різними елементами, такими як матеріали, праця, амортизація, що дає змогу здійснити точний аналіз фінансових результатів діяльності підприємства.

Усі документи, що стосуються обліку готової продукції, підписуються бухгалтером і зберігаються впродовж всього функціонування підприємства. Для забезпечення правильності обліку готової продукції на СВК АФ «Семенівська» регулярно проводяться інвентаризації складів, що дозволяє своєчасно виявляти можливі розбіжності між фактичними і обліковими даними, а також коригувати ситуацію при виявленні помилок або нестачі продукції.

Завдяки системному підходу до первинного обліку готової продукції, підприємство має змогу не лише правильно відображати свою діяльність у фінансових звітах, а й ефективно планувати подальші етапи виробничого процесу. Збалансована система обліку також дозволяє СВК АФ «Семенівська» управляти запасами готової продукції, забезпечуючи своєчасність поставок і зниження витрат на утримання складів.

Облік готової продукції в СВК АФ «Семенівська» базується на поєднанні синтетичного та аналітичного обліку, що дозволяє забезпечити комплексний контроль за виробничими, складськими та фінансовими операціями, що пов'язані з готовою продукцією. Синтетичний облік зосереджений на загальному відображенні вартості готової продукції на рахунках бухгалтерії, в той час як аналітичний облік дозволяє детально відстежувати рух продукції, її кількість, місце зберігання та інші важливі характеристики на підставі конкретних документів – таке поєднання, дає змогу точніше визначати собівартість продукції, виявляти відхилення в обліку та коригувати діяльність підприємства в разі необхідності. Поряд із тим, такий підхід дозволяє швидко й ефективно аналізувати результати виробничої діяльності та приймати своєчасні управлінські рішення.

Цей підхід дає змогу сформувати єдину систему обліку, що охоплює всі етапи - від виробництва до продажу готової продукції, а також забезпечує точність даних і оптимізацію управлінських процесів на підприємстві.

Синтетичний облік готової продукції в СВК АФ «Семенівська» - частина облікової системи підприємства, яка гарантує точне та своєчасне відображення всіх господарських операцій, пов'язаних із виробництвом і реалізацією готової продукції. Цей процес є необхідним для адекватної оцінки результатів діяльності підприємства, а також для підготовки фінансової звітності та прийняття управлінських рішень. Система синтетичного обліку готової продукції у СВК АФ «Семенівська» будується на основі принципів бухгалтерії, що включають точність, своєчасність, об'єктивність та повноту відображення господарських операцій.

Основні завдання синтетичного обліку готової продукції полягають у забезпеченні належного контролю за кількісним та вартісним рухом готової продукції на всіх етапах виробничого процесу, а також виявленні відхилень, якщо такі є, для вжиття своєчасних коригувальних заходів. В обліку готової продукції враховуються всі витрати, пов'язані з її виготовленням, а також доходи від її реалізації.

Облік готової продукції на підприємстві СВК АФ «Семенівська» здійснюється за допомогою журналу-ордера та відомості. Це важливий аспект бухгалтерського обліку для управління виробництвом і обсягами реалізації продукції. Він надає можливість контролювати запаси, аналізувати витрати на виробництво та планувати реалізацію товарів. Застосування журналу-ордера та відомостей сприяє систематизації інформації про готову продукцію.

Журнал-ордер використовують для організації та обліку надходження і вибуття готової продукції. Наведемо основні складові, які мають бути присутніми в журналі-ордері:

- дата – дата надходження або вибуття продукції.
- номер документа – реєстраційний номер документа.
- найменування продукції – назва продукції.
- кількість – обсяг продукції.

- сума – вартість готової продукції.
- примітки – додаткова інформація

Відомість слугує для детального обліку готової продукції, що дає змогу контролювати залишки, надходження та вибуття.

Вона включає такі дані:

- код продукції — унікальний ідентифікатор товару.
- назва продукції — найменування товару.
- наявність на початок періоду — кількість товару на початку облікового періоду.
- надходження за період — обсяги товару, що надійшли протягом періоду.
- вибуття за період — обсяги товару, що були реалізовані або списані.
- наявність на кінець періоду — залишок товару на кінець періоду.

Облік готової продукції за допомогою журналу-ордера та відомостей надає можливість:

1. Контролювати запаси — мати уявлення про кількість готової продукції на складі.
2. Аналізувати фінансові результати — оцінювати рентабельність продукції.
3. Планувати виробництво та реалізацію — приймати обґрунтовані рішення на основі облікових даних.

Систематизація обліку готової продукції через журнал-ордер і відомості є важливим інструментом для ефективного управління підприємством.

Для обліку готової продукції використовується рахунок класу 2 «Запас») - 27 «Продукція сільськогосподарського виробництва». Даний рахунок дозволяє здійснювати облік фактичної наявності готової продукції на складі і в цехах, а також контролювати рух продукції за періоди, в залежності від її відвантаження чи реалізації (таблиця 2.10).

Рахунок 27 дозволяє вести облік продукції, яка ще знаходиться на етапі виробництва або переробки - це дозволяє чітко розмежовувати етапи обробки і

руху продукції, що є особливо важливим для точного відображення її вартості та запасів на підприємстві.

Таблиця 2.10 - Характеристика рахунку для обліку готової продукції на СВК АФ «Семенівська»

Рахунок	Мета використання	Тип продукції	Функції обліку
27	Облік продукції, виробленої в процесі сільськогосподарського виробництва, яка може бути як готовою, так і на стадії попереднього оброблення	Продукція, що є результатом сільськогосподарського виробництва, в тому числі неповністю оброблена	Здійснення обліку продукції, що ще не пройшла остаточне опрацювання, але вже знаходиться в обігу. Призначений для контролю за рухом сільськогосподарської продукції на різних етапах її переробки чи підготовки до реалізації

**Джерело: розроблена автором за даними підприємства.*

Використання ведення рахунку допомагає зменшити ризики помилок в обліку та забезпечує можливість оперативно контролювати процеси виробництва і реалізації продукції. Ключовим аспектом синтетичного обліку готової продукції є контроль за її фактичним станом, що гарантує точність відображення руху товарів. У СВК АФ «Семенівська» контроль проводиться на основі звірки даних обліку та фізичних залишків готової продукції на складах. Сюди відноситься перевірка кількості та якості продукції, а також здійснення інвентаризацій для виявлення можливих недостач або надлишків.

Далі, синтетичний облік готової продукції взаємодіє з обліком реалізації товарів. Оскільки підприємство здійснює продаж своєї продукції, то необхідно точно враховувати надходження коштів від реалізації та коригувати залишки готової продукції на складі. У СВК АФ «Семенівська» для цього використовується субрахунок 701 «Дохід від реалізації продукції готової продукції». Записи по цьому рахунку здійснюються відповідно до умов продажу продукції, а також враховуються витрати на транспортування, упаковку та інші витрати, що безпосередньо пов'язані з реалізацією товарів.

Для правильного визначення валового прибутку від реалізації готової продукції у СВК АФ «Семенівська» враховуються всі фактори, що впливають на

собівартість продукції, зокрема коливання цін на сировину, енергоносії, логістичні витрати та інші фактори, що змінюються залежно від внутрішніх та зовнішніх умов. Відображення цих витрат в обліку дає змогу коригувати стратегію продажів і оптимізувати витрати.

Також вагомою частиною синтетичного обліку виступає нарахування податків на готову продукцію. У СВК АФ «Семенівська» нарахування податку на додану вартість (ПДВ) та інших податків враховуються на окремих рахунках, що дозволяє чітко відокремити податкові зобов'язання від основної фінансової діяльності підприємства. Податкові зобов'язання відображаються на рахунках 644 «Податкові зобов'язання з ПДВ», що дає змогу точно визначити суму податку, яку необхідно сплатити державі.

Типова кореспонденція з обліку готової продукції на СВК АФ «СЕМЕНІВСЬКА» подана у таблиці 2.11.

Таблиця 2.11 - Типова кореспонденція з обліку готової продукції на СВК АФ «СЕМЕНІВСЬКА»

№	Назва операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт	Кт
1	Дохід від продажу готової продукції	36	701
2	ПДВ на дохід від реалізації продукції	701	641
3	Отримання коштів за попередню оплату	31	36
4	Зарахування попередньої оплати в доход	36	701
5	Визначення ПДВ по попередній оплаті	643	641
6	ПДВ на продукцію з попередньою оплатою	701	643
7	Витрати на збут	93	20, 23, 63 та ін.
8	Списання витрат на збут наприкінці звітного періоду	79	93
9	Визначення чистого доходу від реалізації	70	79
10	Списання собівартості, витрат і податків на прибуток	79	90, 92, 93, 98.
11	Визначення фінансового результату	79	441 або 442

**Джерело: розроблена автором за матеріалами підприємства.*

Таким чином, синтетичний облік готової продукції в СВК АФ «Семенівська» виступає важливою складовою фінансової системи підприємства, яка забезпечує правильність і точність фінансових даних, необхідних для складання звітності та прийняття управлінських рішень. Усі етапи обліку — від нарахування витрат до контролю залишків і реалізації продукції — ретельно перевіряються, що дозволяє

зменшити ризики помилок і підвищити ефективність управління підприємством. Аналітичний облік готової продукції в сільськогосподарському виробничому кооперативі (СВК) АФ «Семенівська» забезпечує точність і достовірність інформації про обсяги, вартість і стан готової продукції на різних етапах її виробництва та реалізації. Його застосування є необхідним для ефективного управління виробничими процесами, а також для складання фінансової звітності, зокрема для визначення собівартості продукції та коректного відображення податкових зобов'язань.

Аналітичний облік готової продукції починається з моменту її виробництва, коли продукція передається на склад готової продукції. На цьому етапі фіксується точна кількість одиниць продукції та їх вартість. До моменту реалізації, використання готової продукції фіксується в наступних первинних документах:

1. Акт приймання готової продукції - документ використовується для фіксації передачі продукції з виробництва на склад. У ньому вказуються кількість, якість та відповідність продукції встановленим стандартам.
2. Накладна на оприбуткування - підтверджує прийняття готової продукції на складський облік. Він містить інформацію про кількість одиниць, тип продукції та її вартість.
3. Картки складського обліку - картки слугують для відображення даних про залишки продукції на складі. У них фіксуються надходження, переміщення та витрати продукції.
4. Журнал обліку руху готової продукції - журнал ведеться для реєстрації всіх операцій, пов'язаних із готовою продукцією: оприбуткування, переміщення, списання тощо.
5. Інвентаризаційний опис – під час проведення інвентаризації складається документ, в якому зазначаються фактичні залишки продукції на складі та порівнюються з даними бухгалтерського обліку.
6. Вимоги накладні - використовуються для передачі готової продукції зі складу в інші підрозділи підприємства або для підготовки до відвантаження.

7. Паспорти якості - документи оформлюються для підтвердження якості готової продукції, особливо якщо це вимагається законодавством або умовами замовника. Вони забезпечують контроль за збереженням продукції, дозволяють відстежувати її переміщення та коректно формувати фінансову звітність.

У СВК АФ «Семенівська» проводиться облік за допомогою карток складського обліку та програмного забезпечення Інтерактивна бухгалтерія, яка дозволяє автоматизувати процес.

Для кожного виду продукції в обліку вказуються наступні показники:

- кількість одиниць (наприклад, кілограми, літри, штуки);
- вартість одиниці продукції, що розраховується на основі виробничої собівартості або вартості закупівлі сировини та витрат на виробництво;
- сума нарахованого ПДВ.

Для правильного обліку готової продукції необхідне визначення її собівартості. Собівартість готової продукції складається з витрат на матеріали, заробітну плату працівників, амортизацію основних засобів, енергоносії та інші витрати, які безпосередньо пов'язані з виробництвом. У СВК АФ «Семенівська» собівартість для кожного виду продукції розраховується на основі планових або фактичних витрат, які враховуються при складанні калькуляції. Аналітичний облік собівартості ведеться окремо для кожної категорії продукції, що дає можливість керівництву точно оцінити рентабельність кожного напрямку виробництва та коригувати стратегію виробництва і продажу.

Рух готової продукції на складі СВК АФ «Семенівська» реєструється в облікових документах при кожній операції та включає:

- надходження продукції на склад (як виробленої, так і закупленої для подальшої переробки або продажу);
- відвантаження продукції покупцям;
- списання продукції через відходи, втрати або пошкодження.

У кожному з цих випадків здійснюються записи на аналітичних рахунках, що дозволяє точно контролювати залишки готової продукції та їх вартість. При

відвантаженні продукції покупцям також відбувається списання її собівартості, що фіксується в обліку для правильного визначення фінансового результату.

Аналітичний облік готової продукції в СВК АФ «Семенівська» відіграє ключову роль у забезпеченні ефективного управління виробничими та фінансовими процесами. Він сприяє точності та своєчасності обліку, а також дозволяє контролювати витрати і доходи від реалізації продукції. Усі дані, отримані з обліку готової продукції, використовуються для складання фінансових звітів, оцінки результатів діяльності підприємства та коригування виробничої стратегії.

2.3. Напрями вдосконалення обліку готової продукції

Удосконалення обліку готової продукції буде ключовим елементом для ефективного управління фінансами та виробничими процесами на підприємстві. Для СВК АФ «Семенівська» правильна організація обліку готової продукції дозволяє не лише забезпечити точність фінансової звітності, а й здійснювати планування виробництва, мінімізувати витрати та оптимізувати процеси складування й реалізації. Відповідно, стратегічні напрямки вдосконалення обліку повинні базуватися на автоматизації процесів, удосконаленні методології оцінки та зменшенні витрат на утримання запасів (таблиця 2.12).

Таблиця 2.12 - Основні аспекти вдосконалення обліку готової продукції

Напрями вдосконалення	Опис заходу	Очікуваний результат
Автоматизація обліку	Запровадження програмного забезпечення для обліку готової продукції, яке допоможе зменшити вплив людського фактора та підвищити точність даних.	Збільшення ефективності, зменшення помилок в обліку, швидкість обробки даних.
Удосконалення документального обігу	Запровадження електронного документообігу для оформлення та обробки накладних, товарно-транспортних документів і інших первинних документів.	Спрощення та пришвидшення процесу оформлення, зниження кількості помилок при ручному введенні даних.
Інтеграція з іншими системами управління	Взаємодія обліку готової продукції з іншими інформаційними системами підприємства, такими як бухгалтерія, планування та продажі.	Підвищення точності фінансових звітів, ефективне управління ланцюгом постачань і виробництва.

**Джерело: розроблена автором.*

Вдосконалення обліку готової продукції на СВК АФ «Семенівська» забезпечить ефективне управління підприємством. Запровадження автоматизованих систем, точніша оцінка продукції та регулярний контроль за станом запасів дозволить знизити витрати, підвищити точність фінансових і виробничих даних та оптимізувати процеси складування.

Точність обліку кількості готової продукції необхідне ефективного функціонування СВК АФ «Семенівська». Невідповідність фактичних залишків продукції та даних облікових документів, а також інші помилки в управлінні складськими операціями призвели до часткових до втрат, зниження прибутковості та втрати довіри з боку замовників. Оптимізація системи обліку через впровадження сучасних технологій, стандартизацію облікових процесів та підвищення контролю на всіх етапах руху продукції стануть ключовими умовами для усунення існуючих недоліків.

Впровадження покращень, орієнтованих на вирішення проблем в обліку готової продукції, сприятиме підвищенню ефективності діяльності СВК АФ «Семенівська». Автоматизація введення даних, чітка класифікація продукції та стандартизація процесів обліку дозволять зменшити ймовірність помилок і спростити управління великими обсягами продукції.

У таблиці 2.13 подано характеристику процесу визначення кількості готової продукції в СВК АФ «Семенівська».

Таблиця 2.13 – Характеристика процесу визначення кількості готової продукції в СВК АФ «Семенівська»

№ п/п	Проблеми	Рішення
1	2	3
1.	Невідповідність між фактичними залишками та даними в документах	Запровадити регулярні інвентаризації для перевірки залишків
2.	Втрата пошкодження документації на складі	Використовувати електронний облік продукції для зниження ризику втрат
3.	Помилки при внесенні даних вручну	Автоматизація введення даних з використанням сканерів штрих-кодів
4.	Невизначеність між видами готової продукції	Класифікація продукції з чіткими ознаками в облікових документах
5.	Невірний облік продукції, що не відповідає вимогам замовника	Введення індивідуальних кодів для кожного замовлення

Продовження таблиці 2.13

1	2	3
6.	Затримки в обробці накладних на склад	Встановлення строків для обробки кожного документу
7.	Втрата точності в реєстрації обсягів продукції при її переміщенні	Ведення журналу переміщень продукції між складами
8.	Невідповідність між обсягами виготовленої та відвантаженої продукції	Регулярний контроль за відвантаженням продукції в реальному часі

**Джерело: розроблена автором.*

Регулярні інвентаризації та контроль переміщень продукції забезпечать точність даних, а впровадження електронних облікових систем мінімізує ризики втрати документації.

Такі заходи не лише зміцнять облікову дисципліну, а й підвищать конкурентоспроможність підприємства на ринку.

Контроль за рухом готової продукції теж необхідний для ефективної системи управління на СВК АФ «Семенівська». Недосконалість процедур контролю призвели до невідповідностей у звітності, втрати якості продукції та проблем із дотриманням строків її зберігання. З метою покращення ситуації необхідно впровадити сучасні технології автоматизації, стандартизувати процеси обліку та зберігання, а також посилити систему моніторингу на всіх етапах руху продукції (таблиця 2.14).

Таблиця 2.14 - Контроль за рухом готової продукції на СВК АФ «Семенівська»

№ п/п	Проблеми	Рішення
1	2	3
1.	Відсутність контролю на різних етапах руху продукції	Встановлення контрольних точок на всіх етапах переміщення
2.	Невідповідність обсягів, отриманих на складі та фактично відвантажених	Використання цифрових систем для обліку та контролю в реальному часі
3.	Затримка в перевірці продукції на складі	Застосування системи автоматизованих сканерів для відстеження руху продукції
4.	Відсутність системи оперативного контролю за залишками на складі	Встановлення моніторингу залишків через електронні таблиці або спеціалізовані програми
5.	Проблеми із зберіганням продукції в сезонні періоди	Розробка системи оптимізації зберігання залежно від періоду та обсягу виробництва

Продовження таблиці 2.14

1	2	3
6.	Порушення правил переміщення між складами	Визначення чітких процедур та відповідальних осіб за переміщення продукції
7.	Невизначеність за нормами зберігання продукції	Визначення стандартів для умов зберігання на кожному етапі
8.	Порушення строків зберігання продукції на складах	Впровадження системи термінового обліку строків зберігання кожної одиниці продукції
9.	Проблеми з контролем за якістю продукції на складі	Розробка системи регулярних перевірок та документування якості продукції при її прийманні

**Джерело: розроблена автором.*

Впровадження комплексної системи контролю за переміщенням готової продукції допоможе вирішити проблеми, що виникають на різних етапах її транспортування та зберігання.

Застосування цифрових технологій для моніторингу, автоматизація процесів перевірки та чітке визначення норм зберігання продукції сприятиме підвищенню ефективності управління. Регулярні перевірки якості продукції, розробка стандартів для умов зберігання та вдосконалення обліку поверненої продукції сприятимуть зниженню втрат та збереженню конкурентоспроможності підприємства. Усі перелічені заходи зміцнять позиції СВК АФ «Семенівська» як надійного постачальника на ринку.

Реформування системи обліку витрат на виробництво дозволить досягти прозорості у витратах, оперативності у формуванні звітності та точності у визначенні собівартості продукції. Запровадження автоматизованого програмного забезпечення, інтеграція обліку витрат із системою контролю готової продукції та стандартизація методів розподілу витрат допоможуть оптимізувати виробничі процеси. Це також надасть підприємству конкурентні переваги на ринку завдяки зниженню витрат, раціональному використанню ресурсів і підвищенню загальної ефективності діяльності.

Оновлений моніторинг продажів готової продукції на СВК АФ «Семенівська» потрібен для підвищення ефективності комерційної діяльності та формування стійких відносин із партнерами. Наразі підприємство стикається з низкою викликів, які перешкоджають оперативному і точному обліку продажів,

аналізу ефективності маркетингових стратегій та забезпеченню відповідності обсягів замовлень реальним відвантаженням. Для розв'язання цих питань потрібно впровадити сучасні технології моніторингу, автоматизовані системи контролю та аналізу продажів, що значно покращить управління реалізацією продукції (таблиця 2.15).

Таблиця 2.15 - Моніторинг продажів готової продукції на СВК АФ «Семенівська»

№ п/п	Проблеми	Рішення
1.	Відсутність чіткого прогнозу продажів	Розробка системи прогнозування попиту на готову продукцію
2.	Проблеми з обліком готової продукції на складі	Впровадження системи для оперативного контролю обсягів залишків на складі
3.	Невизначеність між замовленнями та реальним відвантаженням	Запровадження автоматичних звітів про відвантаження кожної одиниці продукції
4.	Відсутність належного аналізу ефективності продажів	Визначення ефективних маркетингових стратегій для покращення продажів
5.	Недостатній контроль за виконанням умов контракту	Розробка системи контролю за виконанням умов контракту на кожному етапі продажу
6.	Зниження точності при обробці великих обсягів продажів	Використання систем автоматичного введення даних для продажів

**Джерело: розроблена автором.*

Оптимізація процесів моніторингу продажів покращить рівень управлінської звітності, підвищенню точності прогнозів і забезпеченню прозорості обліку в різних каналах збуту. Інтеграція аналітичних інструментів для оцінки ринкових тенденцій, впровадження автоматичних звітів про відвантаження та покращення контролю за виконанням умов контрактів дозволить підприємству ефективніше реагувати на зміни в попиті. Таким чином, СВК АФ «Семенівська» зможе досягти стійкого зростання продажів, забезпечити надійність виконання замовлень та зміцнити свої позиції на ринку.

Ефективна система обліку виробничих залишків готової продукції стане основою для оптимізації управління складськими запасами та забезпечення прозорості всіх етапів облікового процесу. У СВК АФ «Семенівська» виникло ряд проблем, пов'язаних із неточністю фіксації залишків, затримками в обліку та невизначеністю статусу продукції, що потребує додаткової обробки чи не підлягає

реалізації. Вирішення цих питань вимагає впровадження сучасних технологій автоматизації, стандартизації процедур та інтеграції систем для моніторингу залишків у реальному часі.

Таблиця 2.16 - Система обліку виробничих залишків готової продукції на СВК АФ «Семенівська»

№ п/п	Проблеми	Рішення
1.	Невірна фіксація залишків після виробництва	Автоматизувати облік залишків через інтеграцію з ERP-системою
2.	Втрата продукції при зберіганні на складі	Встановлення чітких стандартів зберігання та регулярних перевірок
3.	Проблеми в обліку продукції, що проходить додаткову обробку	Введення окремих категорій для продукції, що потребує додаткової обробки
4.	Невірний розподіл залишків між складами	Встановлення чіткої системи розподілу і переміщення продукції між складами
5.	Низька точність у розрахунку залишків готової продукції	Використання програмних засобів для постійного моніторингу та оновлення даних
6.	Затримки в перевірці кількості залишків на складі	Впровадження онлайн-обліку за допомогою мобільних додатків для співробітників складу
7.	Проблеми з обліком продукції на різних етапах її обробки	Створення окремих баз даних для кожного етапу виробничого процесу
8.	Невизначеність залишків, що не підлягають подальшому продажу	Визначення чіткої категорії для відбракування продукції та її списання

**Джерело: розроблена автором.*

Удосконалення системи обліку виробничих залишків готової продукції сприятиме досягненню високої точності даних, зменшенню втрат під час зберігання та оптимізації управління залишками на всіх етапах. Інтеграція ERP-системи, використання мобільних додатків та автоматизованих інструментів сприятиме оперативному моніторингу залишків, що підвищить ефективність роботи складів і зменшить ризики помилок. Внаслідок цього виникнуть умови для ефективного використання ресурсів, зменшення витрат та підвищення конкурентоспроможності компанії.

Управління логістикою та транспортуванням готової продукції потрібне для забезпечення ефективної діяльності СВК АФ «Семенівська». Злагоджена робота в цій сфері дозволяє гарантувати своєчасну доставку продукції, зберігаючи її якість і мінімізуючи втрати. Проте існує низка проблем, таких як невизначеність строків доставки, відсутність точного обліку відвантаженої продукції, затримки в

документації та недостатній контроль за витратами, які потребують негайного вирішення через впровадження сучасних технологій та вдосконалення управлінських процесів.

Таблиця 2.17 - Управління логістикою та транспортуванням готової продукції на СВК АФ «Семенівська»

№ п/п	Проблеми	Рішення
1.	Невизначеність за строками доставки продукції	Введення чіткої системи планування доставки на кожному етапі
2.	Проблеми з обліком кількості продукції, що відвантажується	Автоматизувати облік відвантажених партій продукції через систему сканування
3.	Затримки при доставці готової продукції до замовника	Встановлення чітких термінів і регулярний моніторинг доставки
4.	Проблеми з урахуванням перевезення продукції по різних маршрутах	Використання GPS-систем для моніторингу транспортування продукції
5.	Втрата товару під час транспортування	Встановлення системи моніторингу і контроль над усіма етапами транспортування

**Джерело: розроблена автором.*

Поліпшення системи управління логістикою та транспортуванням готової продукції на підприємстві сприятиме збільшенню точності обліку, зниженню витрат і забезпеченню своєчасного виконання замовлень, а використання сучасних цифрових рішень, таких як GPS-моніторинг, системи сканування та електронний документообіг, дозволить оптимізувати перевезення, знизити ризики втрат продукції та поліпшити якість обслуговування клієнтів.

Облікова політика підприємства являє собою комплекс принципів, методів і процедур, які застосовуються для ведення бухгалтерського обліку, складання фінансової звітності та визначення податкових зобов'язань. Вона регулює всі аспекти облікового процесу, а саме включаючи облік запасів, готової продукції, витрат і доходів.

Облікова політика підприємства СВК АФ «Семенівська» включає:

- Методи оцінки активів і зобов'язань.
- Процедури розподілу витрат.
- Принципи нарахування амортизації основних засобів.
- Процедури обліку і оцінки готової продукції.

Ефективна облікова політика сприяє прийняттю управлінських рішень, знижує ризик фінансових порушень та забезпечує дотримання вимог законодавства.

Для готової продукції облікова політика передбачає: метод оцінки – фактична собівартість, справедлива вартість; методи списання – ФІФО, середньозважена собівартість, документальне оформлення – використання стандартизованої документації для передачі, зберігання та продажу готової продукції, організація складського обліку – аналітичний обліку за місцями зберігання та видами продукції, розподіл витрат полягає в інтеграції прямих і непрямих витрат у собівартість готової продукції.

Поліпшення обліку готової продукції в обліковій політиці спрямоване на підвищення прозорості, точності та швидкості облікових процесів. Це дозволить підприємству зменшити витрати, посилити контроль за виробництвом та ефективніше використовувати ресурси.

СВК АФ «Семенівська» потребує оперативного та точного обліку всіх фінансових операцій, зокрема, обліку готової продукції. Автоматизовані системи значно підвищують ефективність управлінських процесів, зменшують ймовірність ручних помилок, забезпечують прозорість даних та своєчасну підготовку звітності. Використання програмного забезпечення, такого як «Мастер Бухгалтерія», «BAS-Бухгалтерія» та «Облік SaaS», сприяє швидкій адаптації підприємства до змін і вдосконаленню процесів.

Для автоматизації обліку готової продукції виробництво може вибрати один із сучасних програмних забезпечень. Вибір програми визначається специфікою бізнесу, масштабами діяльності та фінансовими можливостями.

У таблиці 2.18 узагальнено порівняльний аналіз програмного забезпечення.

Таблиця 2.18 – Порівняння програмного забезпечення

Функціональність	Мастер Бухгалтерія	BAS-Бухгалтерія	Облік SAAS
1	2	3	4
Облік надходжень продукції	Швидкий облік, базові операції	Автоматичне формування документів	Хмарний облік для ведення даних

Продовження таблиці 2.18

1	2	3	4
Формування звітів	Стандартні звіти (рух, залишки)	Розширені аналітичні звіти	Інтерактивні панелі управління
Інвентаризація	Підтримка інвентаризаційних процесів	Автоматичне формування актів	Мобільна інвентаризація
Масштабованість	Підходить для малих і середніх підприємств	Підходить для середніх і великих підприємств	Підходить для малого виробництва
Доступність	Локальне рішення	Локальне/частково хмарне рішення	Хмарне з будь якого пристрою

*Джерело: розроблена автором.

Ведення обліку готової продукції в програмах «Мастер Бухгалтерія», «BAS-Бухгалтерія», «Облік SAAS» охарактеризовано у таблиці 2.19.

Таблиця 2.19 - Ведення обліку готової продукції в програмних забезпеченнях

Етап обліку	Опис процесу		
	Мастер Бухгалтерія	BAS-Бухгалтерія	Облік SAAS
1	2	3	4
1.Оприбуткування продукції	Формується документ оприбуткування після передачі продукції зі сфери виробництва на склад. Вводяться дані: кількість, вартість, характеристики.	Формується документ "Оприбуткування товарів і продукції". Автоматичне отримання даних із модуля виробництва (якщо інтегровано). Заповнюються реквізити: назва, кількість, собівартість.	Формується запис у модулі "Оприбуткування". Заповнюються реквізити: назва, кількість, одиниця виміру, вартість. Автоматична прив'язка до складу.
2.Ведення складського обліку	Використовуються картки складського обліку для фіксації залишків. Автоматично оновлюються залишки після кожної операції.	Автоматичне створення карток складського обліку для кожної одиниці продукції. Рух продукції фіксується в реальному часі.	У модулі "Склад" автоматично оновлюються залишки після кожної операції. Можливість перегляду карток продукції з детальною інформацією.
3. Оцінка собівартості	Собівартість продукції розраховується вручну або за допомогою вбудованих інструментів програми (методи FIFO, середньозважений).	Собівартість розраховується автоматично на основі виробничих витрат. Можливість вибору методів обліку: FIFO, середньозважений.	Ведення спрощеного обліку собівартості за середньозваженим методом. Додатковий модуль для обліку витрат (за потреби).

Продовження таблиці 2.19

1	2	3	4
4.Інвентаризація	Створюються інвентаризаційні відомості. Проводиться звірка фактичних залишків із системними даними. Оформлюється акт інвентаризації.	Формується документ "Інвентаризація товарів". Автоматичне порівняння фактичних залишків із обліковими даними. Генерація акту інвентаризації.	Формується інвентаризаційний документ. Дані легко звіряються за допомогою інтерактивного інтерфейсу. Можливість використання мобільного додатка для сканування штрих-кодів.
5. Облік реалізації продукції	Формується документ реалізації (накладна, рахунок-фактура). Автоматично зменшуються залишки продукції на складі.	Оформлюються документи: "Реалізація товарів і послуг", рахунки-фактури, податкові накладні. Враховується зменшення складських залишків.	У модулі "Продажі" оформлюються накладні та рахунки-фактури. Автоматичне списання продукції зі складу. Інтеграція з онлайн-магазинами (за потреби).
6. Формування звітності	Генеруються стандартні звіти: "Рух готової продукції", "Залишки на складі", "Реалізація за період".	Автоматичне створення аналітичних звітів: "Рух готової продукції", "Залишки продукції", "Виручка від реалізації".	Автоматичне створення звітів: "Рух продукції", "Залишки на складі", "Реалізація за період". Інтерактивні графіки та діаграми для аналізу.
7. Контроль якості продукції	Додаються документи, що підтверджують відповідність продукції стандартам (за потреби).	Ведеться облік сертифікатів якості та паспортів продукції, якщо це необхідно.	Додаються сертифікати якості та паспорти продукції у вигляді вкладених документів. Ведеться реєстр перевірок якості (з дати, результатів і відповідальних осіб).
8. Інтеграція з іншими модулями	Можливість передавати дані до фінансового обліку, логістичних і виробничих модулів.	Дані передаються до модулів: бухгалтерського обліку, логістики, управління продажами. - Можливість інтеграції з CRM.	Синхронізація з CRM-системами, касовими апаратами та платформами онлайн-торгівлі.

*Джерело: розроблена автором.

Для вибору найкращого програмного забезпечення для СВК АФ «Семенівська» необхідно врахувати такі аспекти:

1. Масштаб діяльності: а) малий бізнес виграє від використання Обліку SaaS завдяки його доступності та простоті; б) середнім підприємствам доцільно

використовувати Мастер Бухгалтерія; в) великі компанії потребують розширеного функціоналу BAS Бухгалтерії.

2. Інтеграція з виробничими процесами: для підприємств з розвинутим виробництвом рекомендується використовувати BAS Бухгалтерію.

3. Бюджетні можливості: хмарне рішення Облік SaaS є найбільш економічним варіантом.

Вибір програмного забезпечення має ґрунтуватися на специфічних потребах бізнесу. Програмне забезпечення для обліку готової продукції є ключовим етапом для будь-якого підприємства. Розглянувши три варіанти програмного забезпечення: "Мастер Бухгалтерія", "BAS Бухгалтерія" та "Облік SaaS" можна зробити висновки для СВК АФ «Семенівська»:

1. Мастер Бухгалтерія - це потужне рішення, яке дозволяє автоматизувати облікові процеси, генерувати звіти та контролювати фінансові потоки. Воно ідеально підходить для підприємств з великим обсягом операцій завдяки своїм розширеним можливостям налаштування.

2. BAS Бухгалтерія - ця система акцентує увагу на простоті використання та швидкості впровадження. Вона є відмінним вибором для малих і середніх підприємств, які шукають ефективний і доступний спосіб ведення обліку.

3. Облік SaaS - модель SaaS забезпечує гнучкість і доступність через інтернет, що робить її ідеальним рішенням для компаній, які прагнуть уникнути витрат на інфраструктуру та оновлення програмного забезпечення. Облік SaaS дозволяє легко адаптувати рішення відповідно до зростання бізнесу.

Вибір між цими програмними забезпеченнями залежить від самого підприємства, адже якщо потрібна потужна система з розширеними можливостями, варто обрати "Мастер Бухгалтерія". Якщо важливі простота та швидкість, "BAS Бухгалтерія" буде відмінним варіантом. Якщо ж гнучкість і доступність, потрібно розглянути "Облік SaaS".

РОЗДІЛ 3

АУДИТ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

3.1. Методика аудиту готової продукції

Планування аудиту виступає як процес підготовки до аудиту, який включає визначання стратегій, розробку плану, аналіз ризиків та організацію роботи для забезпечення результативності та ефективності поставлених цілей.

Розробка плану аудиту готової продукції є важливим етапом процесу аудиту і передбачає розробку стратегії та підходу до перевірки бухгалтерських операцій, пов'язаних з готовою продукцією. Метою плану аудиту є забезпечення ефективності аудиту, мінімізація ризиків та отримання достатніх аудиторських доказів для формування аудиторської думки.

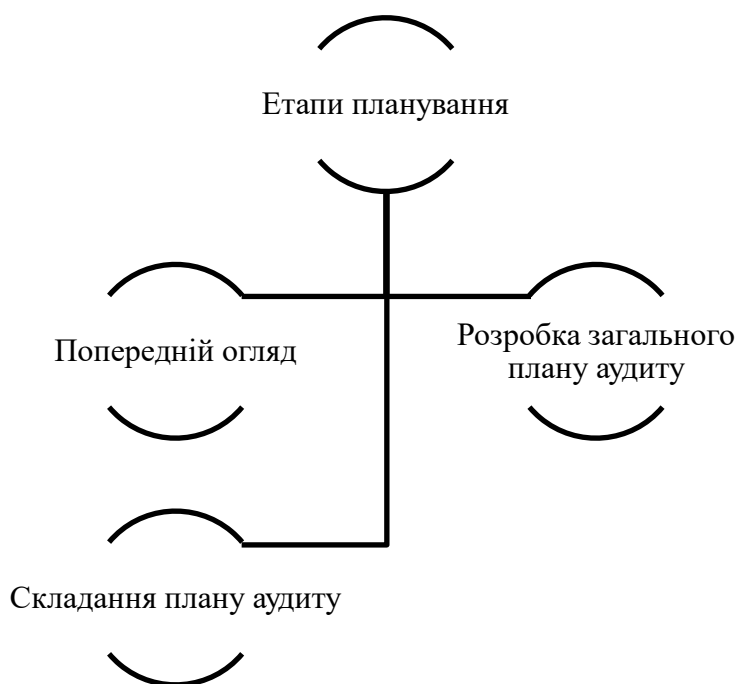

Рисунок 3.1 – Етапи планування аудиту

**Джерело: розроблена автором.*

Ефективне планування може допомогти своєчасно виявити суттєві ризики в обліку готової продукції, зменшити ймовірність помилок та викривлень у фінансовій звітності, заощадити час і ресурси при проведенні аудиторських процедур, підвищити якість аудиторського висновку.

Аудит готової продукції на СВК АФ «Семенівська» базується на основі вимог міжнародних стандартів аудиту (МСА), що забезпечують належне дотримання процедур перевірки, оцінки ризиків, а також відповідності фінансових та операційних показників підприємства. Основні етапи аудиторської перевірки, охоплюють наступні: (рисунок. 3.2).

Рисунок 3.2 - Етапи аудиторської перевірки готової продукції на СВК АФ «Семенівська»

**Джерело: розроблена автором.*

На першому етапі аудиту необхідно ознайомитись із загальною інформацією про підприємство, зокрема з його організаційною структурою, виробничими процесами, а також обсягами та асортиментом готової продукції. Для цього здійснюється наступна послідовність дій (таблиця 3.1).

Виконання цих кроків є необхідним для забезпечення точності та коректності обліку готової продукції. Аналіз фінансових звітів дає змогу оцінити загальну економічну ситуацію підприємства, що, в свою чергу, свідчить про його здатність підтримувати належний облік і контроль за готовою продукцією.

Таблиця 3.1 - Перший етап аудиторської перевірки готової продукції

Етап аудиту	Опис
Аналіз фінансових звітів за попередні роки	Оцінка загальної економічної ситуації підприємства через аналіз доходів, витрат, прибутковості та фінансової стійкості.
Ознайомлення з документацією щодо обліку та руху готової продукції	Перевірка внутрішніх інструкцій, облікових регістрів, відомостей, що стосуються обліку та руху готової продукції.
Оцінка ризиків щодо обліку готової продукції	Ідентифікація потенційних проблемних зон в обліку продукції, таких як неправильне оформлення документації, дефекти в облікових регістрах або відсутність контролю на складі.

**Джерело: розроблена автором.*

Ознайомлення з документацією дозволяє перевірити відповідність облікових процесів встановленим стандартам і внутрішнім політикам. Оцінка ризиків допомагає своєчасно виявити та усунути проблемні ділянки, які можуть негативно вплинути на точність обліку та знизити ефективність виробництва.

Після ознайомлення з загальними даними, наступним етапом виступає оцінка системи внутрішнього контролю на підприємстві. Для цього проводяться наступні дії: (таблиця 3.2).

Таблиця 3.2 - Другий етап аудиторської перевірки готової продукції

Етап аудиту	Опис
Оцінка процедур обліку готової продукції	Перевірка процесів обліку, в тому числі облік на складі, маркування продукції, контроль якості та переміщення товарів для забезпечення точності обліку.
Перевірка наявності політик і процедур, що гарантують точність обліку та інвентаризації готової продукції	Оцінка наявності внутрішніх політик і процедур, що забезпечують точний облік готової продукції та її інвентаризацію на різних етапах обліку.
Оцінка ефективності системи контролю за звітністю щодо обсягу та вартості готової продукції	Аналіз наявних систем для контролю за звітністю щодо обсягу та вартості готової продукції, що дозволяє мінімізувати ризики викрадення або неправомірного використання продукції.
Перевірка існуючих записів про інвентаризацію готової продукції	Порівняння реальних результатів інвентаризації готової продукції з обліковими даними для виявлення розбіжностей та можливих помилок у бухгалтерському обліку.

**Джерело: розроблена автором.*

Виконання зазначених кроків дозволяє забезпечити належну точність і ефективність обліку готової продукції на підприємстві. Оцінка процедур обліку,

наявність політик і процедур для інвентаризації гарантує, що всі етапи обліку здійснюються в межах встановлених стандартів. Моніторинг звітності та оцінка системи інвентаризації сприяють виявленню потенційних ризиків, пов'язаних з неправомірним використанням або крадіжкою продукції. Це також дозволяє швидко виявляти будь-які розбіжності між фактичними та обліковими даними, що забезпечує точність фінансової звітності та ефективне управління ресурсами компанії.

Третім кроком виступає перевірка відповідності обліку готової продукції на СВК АФ «Семенівська». Основний аспект аудиту обліку готової продукції полягає в перевірці правильності визначення її вартості. Сюди відноситься перевірка того, чи включає облік всі витрати, які підлягають включенню в собівартість готової продукції. Зокрема, необхідно оцінити, чи були враховані всі виробничі витрати, такі як витрати на сировину, заробітну плату працівників, енергетичні витрати, амортизацію обладнання та інші прямі витрати. Також слід перевірити, чи включені витрати на зберігання готової продукції (складські витрати), витрати на транспортування продукції від виробництва до складів або кінцевих споживачів, а також будь-які інші додаткові витрати, пов'язані з виробництвом чи доставкою продукції.

Оцінка методів, які використовуються для визначення вартості запасів — наступна складова аудиту. У практиці бухгалтерського обліку існують різні методи оцінки запасів, такі як FIFO (перший прийшов — перший пішов), а також метод середньої вартості. Аудитор повинен перевірити, чи відповідає використовуваний метод оцінки запасів обраним і затвердженим підприємством політикам та стандартам. Важливо, щоб обраний метод адекватно відображав реальний процес обігу товарів на складі, і на основі цього формувалася точна вартість готової продукції, що є на складі підприємства.

Аудитор має також перевірити правильність обліку відвантаженої продукції. Для цього потрібно здійснити перевірку, чи коректно враховуються всі відвантаження, чи збігаються дані про відвантаження продукції в облікових регістрах і фінансовій звітності з реальними поставками продукції клієнтам або на

склади. Аудитор має перевірити, чи своєчасно та правильно відображено відвантаження товарів у бухгалтерії, а також чи відображені вірно витрати, пов'язані з кожною одиницею відвантаженої продукції, за рахунок перевірки правильності калькулювання витрат на транспортування, зберігання та інші витрати, що супроводжують процес відвантаження товарів.

Останнім аспектом виступає оцінка правильності розподілу витрат на виробництво продукції. Витрати на виробництво можуть бувають складними і включають в себе багато складових: матеріали, заробітна плата, витрати на амортизацію обладнання та інші загальновиробничі витрати. Аудитор повинен перевірити, чи правильно ці витрати розподілені між різними видами продукції, а також, чи вірно вони включені до собівартості готової продукції. Вагомо, щоб розподіл витрат здійснювався згідно з обраними підприємством методами обліку, а також щоб не було прихованих витрат, які можуть спотворювати реальну собівартість продукції.

Варто відмітити, що згідно з стандартами, необхідно провести перевірку фізичного стану продукції для оцінки її відповідності заявленим характеристикам та стандартам якості. Для цього виконуються наступні дії:

- огляд та інвентаризація готової продукції на складі
- перевірка умов зберігання продукції
- проведення вибірових тестів або лабораторних аналізів
- порівняння даних про готову продукцію з фактичними запасами

Процес аудиту готової продукції на складі має на меті виявлення можливих відхилень, дефектів, чи неправильного обліку. Огляд та інвентаризація продукції дозволяє переконатися в точності даних обліку та уникнути несанкціонованих змін в запасах. Перевірка умов зберігання важлива для забезпечення збереження якості товарів, особливо для продукції, яка чутлива до зміни температури та вологості. Проведення тестів або лабораторних аналізів необхідне для перевірки відповідності якості товарів встановленим стандартам. Виявлення розбіжностей між обліковими даними та фактичними запасами допомагає вчасно виявити проблеми з товарними одиницями і запобігти майбутнім втратам.

Для оцінки правильності документообігу необхідно перевірити правильність оформлення товарно-транспортних накладних і актів приймання-передачі, адже дані документи вважаються основою для фіксації факту постачання товарів, відвантаження готової продукції та її переміщення між складом і споживачем. Під час проведення перевірки важливо впевнитися, що кожен товар або партія продукції супроводжуються відповідними документами, які підтверджують їх переміщення. Особливу увагу слід приділити перевірці наявності підписів відповідальних осіб, коректності зазначених у документах даних про кількість та вид продукції, а також дотриманню встановлених термінів подачі та підтвердження отримання товарів від покупця. Недоліки в оформленні цих документів можуть призвести до помилок у бухгалтерському обліку та створити юридичні ризики для підприємства.

Процес оформлення угод на продаж готової продукції - критичний для правильного відображення операцій у бухгалтерії та фінансовій звітності підприємства. Під час аудиту потрібно перевірити, чи відповідають угоди на продаж вимогам чинного законодавства та внутрішнім процедурам підприємства. Для цього слід здійснити оцінку правильності складання та підписання контрактів, а також відповідність цін, зазначених у контрактах, ринковим умовам. Важливим аспектом є коректність нарахування доходів і витрат, пов'язаних із реалізацією продукції. Особливу увагу необхідно приділити оцінці витрат, які включаються до собівартості продукції, а також правильному обліку знижок і бонусів для покупців, якщо такі є. Неправильний облік доходів або витрат може суттєво спотворити фінансову звітність підприємства..

Під час перевірки податкової звітності особливу увагу варто приділити правильності обліку податків, пов'язаних з реалізацією продукції. Потрібно перевірити, чи коректно розраховані податки на додану вартість (ПДВ), чи вірно відображено нарахування інших податків і зборів, які виникають в результаті продажу товарів. Аудитори повинні впевнитись, що всі податкові нарахування та відрахування здійснені згідно з законодавством і чи включає податкова звітність усі необхідні дані. Також слід перевірити, чи не існують податкові пільги або

відстрочки, які теж впливають на нарахування податків, адже помилки або невідповідності в обліку податків призводять до штрафів та відповідних юридичних наслідків для підприємства.

Ключовим аспектом є перевірка коректності відображення операцій з готовою продукцією у фінансовій звітності підприємства. Під час аудиту слід перевірити, чи вірно відображена вартість готової продукції на складах та на етапі її відвантаження. Вартість продукції, що перебуває на складі, повинна бути коректно вказана в облікових документах з урахуванням усіх витрат, понесених на етапі виробництва та зберігання. Водночас, у разі відвантаження продукції, вартість товару повинна своєчасно бути переведена в категорію реалізованої продукції, а доходи та витрати на це відображені в фінансовій звітності. Також потрібно перевірити, чи враховано правильне списання витрат та відображення нарахованих доходів відповідно до обраної облікової політики підприємства. Невідповідність у записах в фінансових документах, призводять до спотворення результатів діяльності підприємства, що в свою чергу здійснює негативний вплив на фінансову стійкість організації.

Наступний етап аудиторської перевірки, полягає в аналізі зміни обсягів готової продукції за період аудиту. Для цього проводиться аналіз динаміки випуску продукції за різні роки, який дозволяє виявити тенденції, які впливають на рівень виробництва, та визначити ключові фактори, що сприяють або гальмують зростання обсягів. За допомогою аналізу змін у виробництві аудитор оцінює, чи відповідає фактичний випуск плановим показникам, а також виявляє проблеми у виробничому процесі, такі як відставання в темпах виробництва, незадовільна якість продукції, дефіцит сировини чи технічні збої. В рамках аналізу також проводиться порівняння поточної динаміки з галузевими стандартами або середніми показниками для підприємств подібного профілю. Якщо спостерігається стабільне зростання випуску продукції, це вказує про збільшення попиту на товар, інвестиції в оновлення обладнання чи розширення виробничих потужностей. Зворотним чином, зниження темпів випуску продукції, яке за часту пов'язане з технологічними проблемами, зниженням попиту чи фінансовими труднощами.

Порівняння обсягів виробництва та продажу готової продукції дозволяє оцінити ефективність не лише виробничого процесу, але й логістичних операцій. Якщо обсяг виробництва значно перевищує обсяг продажу, така динаміка стверджує про надмірні запаси на складі, що, в свою чергу, призводить до зниження оборотності капіталу та додаткових витрат на зберігання товару. Якщо ж обсяг продажу перевищує виробничі можливості - це вказує на дефіцит продукції та зростання витрат на екстрену доставку або підвищення ціни для стримування попиту. Визначення ефективності виробництва та логістики проводиться за допомогою таких показників, як рентабельність виробництва, обсяг продажу на одиницю витрачених ресурсів, час обороту запасів, рівень утримання запасів і витрати на логістику. В ідеалі ці показники повинні бути збалансовані, тобто продукція повинна виготовлятися в потрібній кількості, з необхідною якістю і вчасно доставлятися кінцевим споживачам без зайвих витрат на зберігання чи транспортування.

Оцінка змін в асортименті готової продукції та аналіз причин цих змін (внутрішні чи зовнішні фактори) передбачає, що зміни в асортименті готової продукції можуть бути викликані як внутрішніми, так і зовнішніми факторами. Внутрішні фактори охоплюють зміни в стратегії підприємства, удосконалення виробничих процесів, зміну сировинної бази або технологій, що дозволяє випускати нові види продукції чи покращувати існуючі. За умов, якщо підприємство вирішує змінити асортимент для задоволення нових потреб ринку, це стає результатом інноваційного підходу чи адаптації до змін у споживчому попиті. Зовнішні фактори включають зміни на ринку, такі як нові вимоги законодавства, зміни в економічному середовищі, коливання валютних курсів, а також конкуренція та тенденції в галузі. Зміни в попиті або появу нових конкурентів змушують підприємство пристосувати свій асортимент, щоб зберегти конкурентоспроможність, саме тому, аналіз причин зазначених змін дає змогу підприємству більш чітко розуміти, в якому напрямку потрібно розвивати виробництво, а також прогнозувати майбутні тренди та ризики.

Визначення причин змін в асортименті продукції теж має велике значення для подальшого розвитку підприємства. Якщо зміни обумовлені успішною адаптацією до нових споживчих вимог або впровадженням інновацій, позитивно впливає на фінансові результати, збільшивши частку ринку, покращивши імідж бренду та знизивши витрати за рахунок більш ефективного використання ресурсів. Однак якщо зміни обумовлені негативними факторами, такими як зниження попиту, проблеми з якістю продукції або технологічні труднощі, така ситуація призводить до зниження обсягів продажу, втрат на ринку і додаткових витрат на зберігання продукції або маркетингові кампанії для відновлення репутації. У разі наявності кризових факторів важливо швидко реагувати на зміни в асортименті, переглядати стратегії виробництва та продажу, проводити моніторинг ринку і адаптувати виробничі потужності відповідно до нових умов.

На завершальному етапі аудиту складається звіт про виявлені невідповідності та порушення, що можуть бути виявлені в результаті аудиту. Звіт містить пропозиції щодо удосконалення системи внутрішнього контролю, поліпшення облікових процедур та оптимізації процесів зберігання і реалізації готової продукції. Цей процес спрямований не лише на виявлення порушень, а й на підвищення загальної ефективності управління готовою продукцією на підприємстві, забезпечення відповідності міжнародним стандартам та зменшення ризиків фінансових втрат.

Оцінка системи внутрішнього контролю в аудиті готової продукції полягає у визначенні ефективності процедур, які застосовує суб'єкт господарювання для забезпечення достовірності обліку, захисту активів та відповідності операцій нормативним вимогам.

Цілями оцінки системи внутрішнього контролю виступають: визначення сильних та слабких сторін, оцінка ризиків викривлення суттєвості фінансової звітності та розробка плану аудиторських процедур.

До етапу оцінки системи внутрішнього контролю на СВК АФ «Семенівська» можна віднести наступні, які подані на рисунку 3.3.

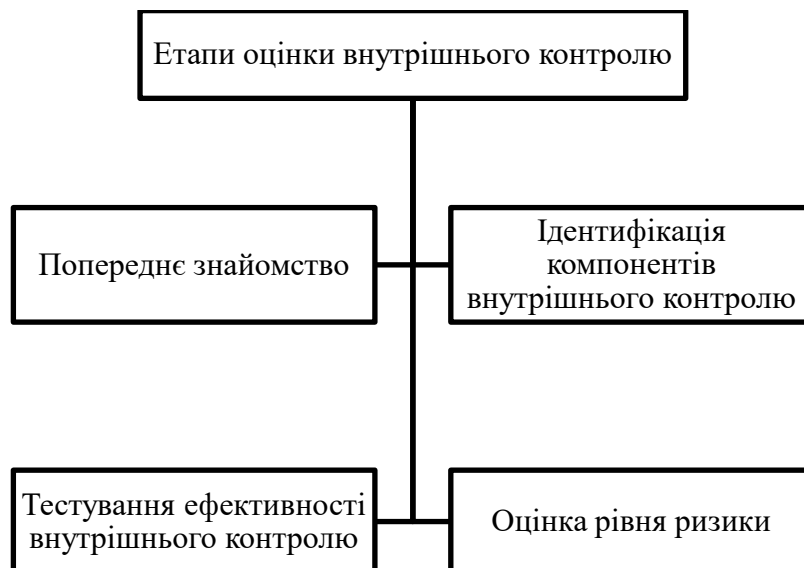

Рисунок 3.3 - Етапи оцінки системи внутрішнього контролю СВК АФ «Семенівська»

**Джерело: розроблена автором.*

На попередньому етапі здійснюється ознайомлення з обліковою політикою підприємства, аналізується організаційна структура та розподіл обов'язків серед працівників, які відповідають за облік і зберігання готової продукції, а також вивчаються внутрішні положення та інструкції. Наступним етапом вважається ідентифікація компонентів, які аналізуються оцінкою ризиків, контрольними заходами, інформацією і комунікацією. Наведені аналізи дозволяють виявити ризики втрат, документальний контроль руху продукції, якість інформаційних потоків і обмін даними. Третім етапом виступає тестування ефективності, цей етап дає змогу аналізу дій у разі виявлення недочетів або розбіжностей.

У таблиці 3.3 представлено результати оцінки системи внутрішнього контролю готового продукту. Ця оцінка є важливим інструментом для аналізу ефективності існуючих процесів, що впливають на якість і безпеку продукції.

Оцінка дозволяє виявити як позитивні аспекти, так і недоліки в системі контролю, що, в свою чергу, може суттєво вплинути на загальний успіх підприємства на ринку.

Таблиця 3.3 – Результати оцінки системи внутрішнього контролю

Сильні сторони	Слабкі сторони	Рекомендації
Чіткий розподіл обов'язків між відділами (бухгалтерія, склад, відділ реалізації). Регулярна інвентаризація залишків.	Поганий контроль за якістю документів (помилки в накладних). Відсутність ефективної комунікації між відділами. Нерегулярний моніторинг ризику викривлень.	Посилити контроль за оформленням первинних документів. Впровадити систему автоматичного сповіщення про розбіжності в даних. Збільшити частоту проведення інвентаризацій та розширити їх обсяг.

**Джерело: розроблена автором.*

Оцінка системи внутрішнього контролю готового продукту є важливим етапом аудиту, який може оптимізувати аудит і зосередити увагу на сферах найвищого ризику. Ефективна система внутрішнього контролю знижує ризик втрат або викривлень і допомагає забезпечити надійність фінансової звітності.

3.2. Документальне оформлення результатів аудиту готової продукції

Документальне оформлення результатів аудиту готової продукції на СВК АФ «Семенівська» досить важливий етап аудиторської перевірки, адже правильне і ретельне документування результатів дозволяє не тільки підтвердити достовірність виконаних процедур, а й обґрунтувати висновки щодо точності обліку готової продукції на підприємстві. У цьому контексті робочі документи аудитора відіграють ключову роль, бо вони містять не лише методику проведення аудиту, а й конкретні дані, отримані в процесі перевірки, що слугують основою для формулювання остаточних висновків.

Перший етап аудиторської перевірки полягає у складанні плану аудиту, який визначає основні напрямки та завдання перевірки, зокрема обсяг перевірки та специфіку обраних процедур. Ефективний план аудиту допомагає організувати процес перевірки, виявити і оцінити ризики, а також гарантувати дотримання нормативних вимог.

У випадку СВК АФ «Семенівська» план має враховувати специфіку сільськогосподарського виробництва, оскільки підприємство займається виготовленням та зберіганням готової продукції, що вимагає особливого підходу до обліку та контролю. План аудиту має включати визначення основних аспектів перевірки, таких як умови зберігання готової продукції, правильність маркування та інвентаризація, а також врахування можливих ризиків, пов'язаних з обліковими процесами, що також дозволяє аудитору спланувати методи перевірки та встановити критерії для оцінки достовірності обліку продукції (таблиця 3.4)

Таблиця 3.4 – Загальний план проведення аудиту готової продукції

Етап аудиторської перевірки	Аудиторські процедури	Метод перевірки
Підготовчий	Ознайомлення з виробництвом клієнта, оцінка аудиторського ризику, розробка плану аудиту готової продукції.	
Основний	Перевірка реальної наявності готової продукції на складах компанії.	Документальна: формальна, арифметична, вибіркова
	Перевірка наявності первинних документів, які застосовуються для обліку готової продукції.	
	Перевірка коректності визначення залишку готової продукції.	
	Перевірка відповідності між відвантаженням готової продукції та отриманою фактичною сумою оплати.	
Завершальний	Складання аудиторського звіту	

**Джерело: розроблена автором.*

Згідно даних таблиці 3.4, план аудиту виступає основою для всієї подальшої роботи аудитора, оскільки він не тільки визначає мету перевірки, але й задає основні напрямки дій. Для СВК АФ «Семенівська» необхідно враховувати специфіку обліку готової продукції, зокрема важливість дотримання умов зберігання, маркування та точності інвентаризації. Тільки через ретельний план аудитор забезпечує комплексний підхід до перевірки, виявлення потенційних проблемних зон і ризиків, що виникають в процесі обліку та зберігання продукції, що в результаті дозволяє не тільки підвищити точність звіту аудитора, а й допомогти підприємству усунути існуючі недоліки в обліку та внутрішньому контролі.

Програма аудиту - другий етап в процесі документального оформлення, що слідує за планом аудиту. Вона вважається більш детальним та конкретним інструментом, який визначає методи перевірки, необхідні документи, обсяг перевірок та специфіку кожної аудиторської процедури.

Коректна програма аудиту надає аудиторам можливість організовано підходити до процесу перевірки, гарантуючи точність і неупередженість отриманих результатів.

Програма аудиту для СВК АФ «Семенівська» повинна враховувати особливості сільськогосподарського виробництва та обліку готової продукції та детально описувати кроки перевірки, зокрема інвентаризацію на складі, перевірку маркування продукції, контроль за умовами зберігання, а також точність відображення операцій у бухгалтерії та фінансовій звітності. Слід особливо зосередитися на порівнянні фактичних запасів готової продукції з даними обліку, що дасть змогу виявити будь-які розбіжності та визначити відповідність фізичних даних обліковим (таблиця 3.5).

Таблиця 3.5 - Програма аудиту готової продукції для СВК АФ «Семенівська»

№	Перелік аудиторських процедур	Методичні прийоми аудиту	Аудиторські докази
1	2	3	4
1	Перевірка правдивості даних бухгалтерського обліку готової продукції на основі фактичної наявності, отриманої в результаті проведених інвентаризацій.	Фізична перевірка	Інвентаризаційні відомості
2	Перевірка правильності відображення надходження готової продукції на склад з виробництва.	Документальна, зустрічна,	Накладні, картки (книга) складського обліку, відомість
3	Перевірка оцінки готової продукції під час її надходження та продажу.	Документальна, арифметична, аналітична	Наказ про облікову політику, рахунки фактури, накладна, первинні документи по визначенню прямих витрат
4	Перевірка коректності відображення відвантаження готової продукції в облікових рахунках.	Нормативно-правова, документальна, зустрічна	Накладні, приймально-здавальні акти, рахунки фактури, довіреності, транспортна накладна
5	Перевірка аналітичного обліку готової продукції	Документальна, зустрічна	Картки складського обліку, відомості руху готової продукції
6	Перевірка синтетичного обліку готової продукції	Документальна	Рахунок 27, Журнал, Відомість

Продовження таблиці 3.5.

7	Перевірка інформації про готову продукцію у фінансовій звітності	Документальна, арифметична, порівняння	Рахунок 901, 791, Звіт про фінансові результати
8	Узагальнення результатів аудиту		Робочі документи
9	Оформлення аудиторського звіту, акту виконаних робіт		

**Джерело: розроблено автором.*

Програма аудиту готової продукції є важливим інструментом для забезпечення високої якості вироблених товарів і відповідності їх вимогам стандартів. Аудит дозволяє виявити можливі недоліки на різних етапах виробництва, забезпечити належний контроль за виконанням нормативних документів та підвищити ефективність управлінських процесів. У цій програмі детально описуються параметри аудиту, методи перевірки, відповідальні виконавці та посилання на робочі документи. Це забезпечить систематичний підхід до проведення аудиту та допоможе у досягненні поставлених цілей (таблиця 3.6)

Таблиця 3.6 – Структура програми аудиту готової продукції

Параметри аудиту продукції	Методи перевірки	Виконавець	Посилання на документи
Перевірка відповідності	Візуальний огляд	Варава М.М.	Протокол перевірки
Оцінка документації	Перевірка звітів	Вакуленко Н.О.	Акт перевірки документації
Оцінка упаковки	Візуальний огляд	Сидоренко В.А	Протокол оцінки
Перевірка термінів зберігання	Візуальна перевірка	Щербина Л.А.	Звіт про терміни зберігання

**Джерело: розроблено автором.*

Чітко сформована програма аудиту, визначає конкретні кроки, необхідні для ретельного аналізу і перевірки всіх аспектів обліку готової продукції. Для СВК АФ «Семенівська» програма включає перевірку точності та достовірності обліку вартості готової продукції, відповідності умов зберігання, маркування та інвентаризації, а також правильності відображення всіх операцій у бухгалтерії та фінансовій звітності. Особливу важливість має перевірка співвідношення фактичних запасів з обліковими даними, що дозволяє виявити можливі порушення в обліку та забезпечити точність фінансової звітності. Детальна та чітка програма

аудиту дозволяє знизити ризики помилок і недоліків та підвищує рівень ефективності та точності аудиторської перевірки.

Робочі відомості та таблиці вагомий аспект документального оформлення в ході аудиту, оскільки вони фіксують усі дані, пов'язані з рухом готової продукції, інвентаризацією та обліком товарних запасів. Відомості містять порівняння фактичних запасів з обліковими даними, а також надаються звіти про перевірки маркування продукції, оцінку умов зберігання та інші важливі аспекти, що мають значення для точності обліку. Завдяки таким таблицям можна відстежити кожен етап перевірки та скласти повну картину про відповідність підприємства встановленим стандартам. Оскільки ці документи мають доказовий характер, вони формують основну базу для підтвердження висновків аудиту (таблиця 3.7)

Таблиця 3.7 - Робочі відомості та таблиці під час аудиту готової продукції на СВК АФ «Семенівська»

Аудиторська процедура	Опис документів
Порівняння фактичних запасів з обліковими даними	Таблиця обліку запасів, інвентаризаційні відомості, товарно-транспортні накладні. Документи, що порівнюють фізичні запаси продукції з обліковими даними для виявлення розбіжностей.
Перевірка маркування продукції	Звіти про перевірку маркування продукції, фото зразків маркування на складі. Документи, що містять інформацію про відповідність маркування стандартам та виявлені порушення.
Оцінка умов зберігання продукції	Протоколи перевірки умов зберігання, звіти з перевірки температурного режиму. Звіти, що фіксують умови зберігання продукції на складах і відповідність їх встановленим стандартам.
Інвентаризація готової продукції	Інвентаризаційні відомості, акт інвентаризації, фотозвіти з місця перевірки. Документи, які фіксують кількість готової продукції на складі та результат інвентаризації.
Перевірка відповідності зберігання стандартам	Звіти про відповідність зберігання стандартам, фото складів, сертифікати. Документи, що підтверджують відповідність умов зберігання продукції стандартам, а також сертифікаційні матеріали.

**Джерело: розроблена автором.*

У процесі аудиту на СВК АФ «Семенівська» було виявлено кілька проблемних моментів, зокрема розбіжності між фактичними запасами та обліковими даними, порушення маркування продукції та деякі відхилення в умовах зберігання. Дані фактори впливають на точність обліку і на ефективність контролю за рухом готової продукції. Водночас, відповідно до отриманих результатів, було

рекомендовано провести додаткову перевірку товарно-транспортних накладних, посилити контроль за маркуванням продукції, а також оптимізувати процеси інвентаризації та зберігання товарів. Всі ці документи, складені у вигляді таблиць і робочих відомостей, забезпечують достовірність результатів аудиту і є основою для надання рекомендацій щодо поліпшення управління обліком та зберіганням готової продукції.

Підсумкова документація, що складається наприкінці аудиторської перевірки, є важливим етапом у фіксації результатів та їх подальшому використанні для вдосконалення роботи підприємства. Вона охоплює звіт аудитора, який узагальнює всі результати перевірки та містить ключові рекомендації щодо усунення виявлених недоліків і поліпшення облікової системи. У цьому документі аудитор аналізує відповідність обліку готової продукції чинним нормативно-правовим актам, відображає виявлені порушення, якщо такі були, і деталізує пропозиції щодо оптимізації облікової політики, процедур інвентаризації та внутрішнього контролю.

Звіт аудитора є офіційним документом, що складається на основі результатів аудиторської перевірки фінансової звітності підприємства або інших аспектів його діяльності. Основна мета цього звіту – забезпечити користувачів впевненістю в достовірності фінансової звітності та її відповідності обліковим стандартам.

Звіт аудитора виконує такі функції:

- Підтверджує достовірність, повноту та точність фінансової звітності.
- Виявляє суттєві викривлення у звітності, якщо вони мають місце.
- Надає висновки про відповідність звітності міжнародним (МСФЗ) або національним стандартам обліку.

В залежності від результатів перевірки, звіт аудитора містить один із наступних висновків:

1. Позитивний висновок: фінансова звітність точно відображає фінансовий стан підприємства та відповідає визначеним стандартам..
2. Умовно-позитивний висновок: звітність в цілому є достовірною, проте існують певні обмеження або викривлення, які не суттєво впливають на її якість.

3. Негативний висновок: звітність містить значні викривлення, що унеможлиблюють її відповідність стандартам.

4. Відмова від надання висновку: аудитор не може надати висновок через обмежений доступ до інформації або інші серйозні перешкоди.

Звіт аудитора містить кілька обов'язкових розділів, які гарантують його ясність і структурованість (таблиця 3.8).

Таблиця 3.8 – Структура звіту аудитора

Розділ	Опис
Заголовок	Вказує, що це звіт незалежного аудитора, забезпечує ідентифікацію документа.
Адресат	Вказується кому адресується звіт
Вступна частина	Список перевірених документів (наприклад, річна фінансова звітність). Відповідальність керівництва за підготовку звітності. Роль аудитора у формуванні висновку.
Обсяг аудиту	Зазначається, що перевірка проведена відповідно до міжнародних чи національних стандартів аудиту Описуються методи та процедури аудиту.
Висновок аудитора	Головний розділ, в якому аудитор надає свою оцінку щодо достовірності фінансової звітності. Тип висновку: позитивний, умовно-позитивний, негативний, відмова від висновку.
Ключові питання аудиту	Висвітлюються найбільш суттєві аспекти перевірки, які потребували уваги аудитора
Інші аспекти	Додаткова інформація, якщо це необхідно, включаючи рекомендації аудитора або важливі примітки.
Підпис і дата	- Указуються ім'я аудитора або назва аудиторської компанії. - Дата складання звіту.

**Джерело: розроблена автором.*

Звіт аудитора сприяє формуванню довіри до фінансової звітності компанії серед інвесторів, кредиторів, акціонерів та інших зацікавлених осіб, допомагає виявити недоліки у фінансовому управлінні або внутрішньому контролі, служить основою для ухвалення стратегічних і управлінських рішень, сприяє дотриманню законодавчих вимог та стандартів фінансового обліку.

Підсумкова документація, що складається в кінці аудиторської перевірки, виступає інструментом для оцінки ефективності системи обліку готової продукції на СВК АФ «Семенівська», адже дозволяє узагальнити отримані результати, чітко зафіксувати виявлені недоліки та навести рекомендації, які допоможуть

підприємству уникнути подібних помилок у майбутньому. Розроблені аудиторські документи не лише підвищують точність обліку, але й покращують систему внутрішнього контролю, що сприяє збереженню якості продукції та підвищенню ефективності роботи підприємства.

Тож варто зазначити, що правильне оформлення документів, таких як товарно-транспортні накладні, акти приймання-передачі та результати лабораторних тестів, є необхідним для підтвердження виконання процедур аудиту. Наведені документи підтверджують, що перевірка здійснена згідно з вимогами та стандартами аудиторської практики. Усі ці документи мають бути оформлені відповідно до законодавчих вимог і зберігатися для можливого подальшого використання. Таким чином, документальне оформлення результатів аудиту виступає не лише технічним процесом, але й елементом забезпечення прозорості та достовірності аудиторських процедур.

3.3. Пріоритетні напрями вдосконалення процедур внутрішнього контролю

Інвентаризація готової продукції є складовою частиною системи внутрішнього контролю, яка сприяє забезпеченню точності облікових даних, збереженню продукції та її відповідності встановленим стандартам. Для СВК АФ «Семенівська», яка займається сільськогосподарським виробництвом, процес інвентаризації повинен враховувати специфіку продукції, умови її зберігання та облікову політику підприємства. В рамках основних напрямків удосконалення внутрішнього контролю інвентаризація повинна виступати не лише як формальний процес, а й як ефективний інструмент для підвищення результативності управління запасами.

На підготовчому етапі інвентаризації потрібно чітко визначити її мету, яка передбачає перевірку відповідності фактичних залишків готової продукції даним бухгалтерського обліку, оцінку умов зберігання чи контроль якості продукції. Для ефективної організації цього процесу керівництво підприємства повинно видати

наказ про проведення інвентаризації. У цьому наказі необхідно вказати терміни, місце проведення, склад інвентаризаційної комісії та визначити завдання для кожного учасника.

Для СВК АФ «Семенівська» до складу комісії доцільно включати представників бухгалтерії, матеріально відповідальних осіб і фахівців з якості продукції. Особливу увагу необхідно приділити підготовці документів: залишкових відомостей, карток складування, специфікацій продукції та документів про рух продукції. Також слід завчасно проінформувати відповідальних працівників про порядок та час проведення інвентаризації, щоб забезпечити безперервність роботи складу та якісну перевірку (таблиця 3.9).

Таблиця 3.9 - Документи для підготовчого етапу інвентаризації

Назва документа	Опис інвентаризації
Наказ про проведення інвентаризації	Визначає строки, місце проведення та склад комісії, затверджує порядок проведення перевірки та завдання для учасників.
Інвентаризаційний опис готової продукції	Перелік усіх видів готової продукції з кількістю та одиницями виміру.
Залишкові відомості	Документи, що містять дані бухгалтерського обліку про кількість готової продукції, слугують основою для порівняння.
Картки обліку	Документи, що фіксують рух продукції.
Документи про рух продукції	Накладні, товарно-транспортні накладні, звіти про відвантаження, що показують динаміку надходжень і відвантажень продукції.
Інструкції для комісії	Чіткі правила, яких мають дотримуватися члени комісії під час проведення інвентаризації.
Журнал реєстрації документів	Забезпечує фіксацію всіх дій з документами, що гарантує прозорість і контрольність інвентаризації.

**Джерело: розроблена автором.*

Підготовчий етап інвентаризації критично потрібний для забезпечення її ефективності. Чітке визначення мети, правильне складання наказу про проведення інвентаризації та ретельна підготовка необхідних документів гарантують організованість процесу. Для СВК АФ «Семенівська» необхідно також забезпечити координацію дій комісії, що включає облік специфіки сільськогосподарської продукції. Правильна підготовка дозволить виявити недоліки в обліку, забезпечити точність перевірки та сформуванню достовірну доказову базу для аналізу й ухвалення управлінських рішень.

Основний етап інвентаризації передбачає перевірку залишків готової продукції на складі та включає проведення фізичного огляду складу, оцінку умов зберігання, а також безпосереднє підрахування запасів. Особливу увагу приділяють відповідності умов зберігання нормативним вимогам, що особливо актуально для сільськогосподарської продукції, яка може втратити якість у разі порушення температурного режиму, вологості чи чистоти.

Підрахунок продукції здійснюється методом зважування, вимірювання або підрахунку, залежно від її типу. Усі дані фіксуються в інвентаризаційних відомостях, які згодом звіряються з бухгалтерськими документами. Виявлені розбіжності між фактичними залишками та обліковими даними документуються в актах про відхилення, де зазначаються їх причини та рекомендації щодо їх усунення (таблиця 3.10).

Таблиця 3.10 - Основні процедури на етапі інвентаризації

Процедура	Опис та значення для процесу інвентаризації
Фізичний огляд складу	Оцінка умов зберігання (температура, вологість, чистота, маркування продукції), які впливають на збереження її якості.
Перевірка маркування	Перевірка наявності та достовірності етикеток із зазначенням найменування, дати виготовлення, строку зберігання продукції.
Підрахунок запасів	Застосування методів зважування, вимірювання чи підрахунку залежно від типу продукції.
Фіксація даних у відомостях	Запис кількості, стану та місця зберігання продукції до інвентаризаційних відомостей.
Звірка з бухгалтерськими документами	Порівняння фактичних залишків із даними залишкових відомостей, товарних накладних тощо.
Складання актів про відхилення	Документування виявлених розбіжностей із зазначенням причин і рекомендацій щодо їх усунення.
Аналіз стану продукції	Оцінка фізичного стану продукції (знос, пошкодження, втрата якості) та внесення цих даних до звітів.
Формування проміжних висновків	Узагальнення проміжних результатів для подальшого обговорення на завершальному етапі інвентаризації.

**Джерело: розроблена автором.*

Основний етап інвентаризації потрібен для забезпечення достовірності облікових даних і збереження якості готової продукції. Для СВК АФ «Семенівська» дотримання усіх процедур, таких як огляд складу, перевірка маркування, підрахунок запасів і документування розбіжностей, сприяє підвищенню рівня внутрішнього контролю. Фіксація даних у спеціальних

відомостях і їх звірка з бухгалтерськими документами дозволяє виявити можливі недоліки у системі обліку та запропонувати дієві рекомендації щодо їх усунення. У результаті інвентаризація не лише підтверджує відповідність фактичних запасів обліковим даним, а й сприяє оптимізації умов зберігання продукції.

На завершальному етапі інвентаризаційна комісія формує підсумкові документи, серед яких основним виступає загальний інвентаризаційний звіт. У ньому детально описуються результати перевірки, включаючи виявлені розбіжності між фактичними та обліковими даними, втрати, пошкодження продукції та можливі дефекти.

Для СВК АФ «Семенівська» особливу увагу приділяють аналізу причин таких розбіжностей і оцінці потенційних ризиків, зокрема, пов'язаних із недотриманням умов зберігання або помилками в облікових процедурах. Поряд із звітом розробляються рекомендації для вдосконалення існуючих процесів, наприклад, впровадження автоматизації, моніторингу умов зберігання та підвищення кваліфікації персоналу (таблиця 3.11)

Таблиця 3.11 - Основні елементи завершального етапу інвентаризації

Елемент завершального етапу	Опис та значення для підсумкової документації
Складання загального інвентаризаційного звіту	Включає детальну інформацію про виявлені розбіжності, дефекти та втрати продукції, аналіз їх причин і можливих наслідків.
Оцінка ризиків	Визначення ризиків, пов'язаних із втратами продукції через помилки в обліку, недотримання умов зберігання або зовнішні фактори.
Документування відхилень	Оформлення окремих актів для розбіжностей, пошкоджень або інших недоліків, що були зафіксовані під час перевірки.
Розробка рекомендацій	Включає пропозиції щодо вдосконалення процедур зберігання, обліку та контролю. Наприклад: впровадження автоматизації.
Підготовка до впровадження змін	Визначення конкретних дій для усунення виявлених недоліків і запобігання їм у майбутньому.
Контроль виконання рекомендацій	Формування плану моніторингу впровадження запропонованих змін, включаючи контрольні перевірки та оцінку їх ефективності.

**Джерело: розроблена автором.*

Завершальний етап інвентаризації потрібен для підбиття підсумків перевірки та створення ефективних заходів для поліпшення системи обліку та зберігання готової продукції. Для СВК АФ «Семенівська» складання підсумкового звіту

дозволяє не лише зафіксувати результати перевірки, а й аналізувати причини виявлених розбіжностей, оцінювати ризики та розробляти рекомендації для їх усунення. Зокрема, реалізація автоматизованих облікових систем, впровадження моніторингових систем для контролю умов зберігання та регулярне навчання співробітників допоможуть зменшити ризики та підвищити ефективність облікових процесів. Це не тільки покращить точність обліку, але й забезпечить збереження якості та кількості готової продукції.

Загалом, проведення якісної інвентаризації готової продукції сприяє не лише забезпеченню достовірності облікових даних, але й допомагає виявити слабкі місця у системі внутрішнього контролю. Для СВК АФ «Семенівська» основними напрямками вдосконалення є автоматизація облікових процесів, впровадження чітких регламентів для проведення інвентаризацій, застосування сучасних технологій моніторингу умов зберігання, а також підвищення кваліфікації працівників, відповідальних за облік і зберігання продукції. Усі ці заходи сприятимуть зменшенню втрат, підвищенню точності даних і забезпеченню стабільності та ефективності роботи підприємства.

Наразі, головний бухгалтер у СВК АФ «Семенівська» відіграє ключову роль у забезпеченні прозорості та точності бухгалтерського обліку, а також у формуванні якісної фінансової звітності. Його обов'язки в межах контролю керівництва зосереджені на перевірці організації бухгалтерських процесів, дотриманні вимог законодавства та мінімізації фінансових ризиків.

Контроль повинен розпочинатися з аналізу організації бухгалтерського обліку на підприємстві. Головний бухгалтер має оцінити, чи відповідає облікова політика потребам підприємства і чинному законодавству, особливо з урахуванням специфіки діяльності СВК АФ «Семенівська», яка зосереджена на сільськогосподарському виробництві. Для цього повинна здійснюватися перевірка актуальності внутрішніх положень і регламентів щодо обліку, а також їх адаптація до нових законодавчих вимог.

Наступним етапом виступає контроль за веденням первинної документації. Головний бухгалтер повинен переконатися, що всі первинні документи оформлені

своєчасно, правильно і відповідають законодавчим вимогам. До таких документів належать накладні, акти приймання-здачі, платіжні доручення та звіти про рух продукції. Особлива увага приділяється відповідності даних, зазначених у документах, фактичним операціям. Виявлені невідповідності мають бути оперативно усунені.

Головний бухгалтер також контролює правильність облікових операцій - це включає перевірку проведення, пов'язаних із реалізацією продукції, списанням запасів через псування чи втрати, обліком витрат на виробництво та амортизацією основних засобів. Особливо важливо забезпечити відповідність облікових записів реальним господарським операціям, адже помилки на цьому рівні можуть спотворити фінансову звітність.

Наступний напрям роботи головного бухгалтера полягає у контролі за інвентаризацією. Для цього, він має забезпечити правильність проведення інвентаризації, яка повинна підтвердити відповідність фактичних залишків готової продукції даним бухгалтерського обліку, а також проаналізувати інвентаризаційні відомості, порівнювати залишки продукції з бухгалтерськими регістрами, а виявлені розбіжності зафіксувати у відповідних актах.

Головний бухгалтер також контролює дотримання податкового законодавства. Для цього здійснюється перевірка правильності розрахунків та своєчасності сплати податків, а також складання податкової звітності. Відповідність податкових розрахунків нормам законодавства що критично важливо, адже порушення призводять до штрафних санкцій. Для вдосконалення процедур контролю головний бухгалтер повинен впроваджувати сучасні інструменти, зокрема автоматизацію облікових процесів, яка дозволяє знизити ризик людських помилок. Також важливим є регулярне навчання персоналу, що займається обліком, з метою підвищення їхньої компетенції.

Тож, контроль керівництва, здійснюваний головним бухгалтером, має бути всебічним та охоплювати всі аспекти бухгалтерського обліку. Що в результаті сприятиме не лише дотриманню законодавчих вимог, але й підвищенню ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства.

Згідно з міжнародними стандартами аудиту (МСА), взаємодія між системою внутрішнього контролю та зовнішнім аудитом є одним із ключових аспектів, що сприяють ефективному управлінню активами підприємства, зокрема готовою продукцією. Взаємодія цих двох структур повинна бути чітко визначена, прозора і систематична, що дозволяє не лише контролювати правильність обліку продукції, а й своєчасно виявляти і мінімізувати ризики, що можуть виникнути під час її зберігання, обліку та обігу.

Першим кроком у забезпеченні ефективної комунікації є наявність чітких процедур передачі інформації між внутрішнім контролем та зовнішнім аудитом. Відповідно до МСА 315 «Ідентифікація та оцінка ризиків суттєвих спотворень через розуміння суб'єкта господарювання та його середовища», Важливо, щоб система внутрішнього контролю на підприємстві забезпечувала всі необхідні дані, включаючи інформацію про готову продукцію, її облік і зберігання. Це дозволить зовнішнім аудиторам оцінити потенційні ризики та визначити ефективність внутрішнього контролю.

Відповідно до вимог Міжнародного стандарту аудиту (МСА) 330 «Дії аудитора у відповідь на оцінені ризики», підготовка до зовнішнього аудиту передбачає надання аудиторам детальної документації, що характеризує стан готової продукції, її рух та умови зберігання - це необхідно для оцінки ефективності системи внутрішнього контролю та достовірності фінансової звітності. Надана інформація дозволяє аудиторам провести обґрунтований аналіз та сформулювати об'єктивну думку про реальний стан запасів готової продукції. (таблиця 3.12)

Таблиця 3.12 - Документи для підготовки до зовнішнього аудиту

Тип документа	Опис інформації
Залишкові відомості	Дані про залишки готової продукції на складах на визначену дату.
Документи на переміщення	Товарні накладні, акти приймання та відпуску продукції, що фіксують її рух між складами чи контрагентами.
Акти інвентаризації	Результати перевірки фактичної наявності готової продукції у порівнянні з обліковими даними.
Дані про умови зберігання	Інформація про температурний режим, рівень вологості та інші фактори, що можуть впливати на якість продукції.

**Джерело: розроблена автором.*

Надання зазначеної документації буде ключовим етапом у підготовці до зовнішнього аудиту, адже вона створює основу для оцінки внутрішніх процесів контролю за зберіганням та переміщенням готової продукції. Правильно оформлені залишкові відомості, акти інвентаризації та супровідні документи дають можливість аудиторам перевірити точність інформації, уникнути потенційних помилок і забезпечити високу якість аудиторських процедур. Інформація про умови зберігання, в свою чергу, дозволяє оцінити ризики, які можуть вплинути на якість збереженої продукції.

Згідно з вимогами Міжнародного стандарту аудиту (МСА) 500 «Аудиторські докази», зовнішній аудитор зобов'язаний зібрати достатньо прийнятних і достатніх доказів для підтвердження достовірності обліку готової продукції. Окрім перевірки кількісних залишків, важливо оцінювати якість організації облікових процесів, а також умови зберігання продукції - це дозволяє виявити можливі невідповідності, що можуть негативно вплинути на об'єктивність фінансової звітності (таблиця 3.13).

Таблиця 3.13 - Аудиторські процедури для перевірки обліку готової продукції

Процедура	Мета перевірки
Перевірка фактичних залишків	Порівняння даних інвентаризації з обліковими записами для виявлення розбіжностей.
Оцінка умов зберігання	Аналіз температури, вологості, чистоти складів та інших факторів, що впливають на якість продукції.
Виявлення порушень у зберіганні	Ідентифікація пошкоджень, прострочень або інших факторів, які можуть впливати на облік і подальше використання продукції.

**Джерело: розроблена автором.*

Робочі документи готової продукції є важливою складовою управління виробничими процесами. Це забезпечує систематизацію інформації про продукцію, що випускається, її облік, контроль якості та відповідність стандартам. Правильне ведення робочої документації не тільки сприяє ефективному контролю виробництва, але і підвищує прозорість фінансових показників.

Даний документ містить основні елементи робочої документації готової продукції (таблиця 3.14)

Таблиця 3.14 – Основні елементи робочої документації готової продукції

Елемент документації	Опис
Номенклатура продукції	Перелік всіх видів готової продукції з характеристиками
Технічні умови	Вимоги до якості та стандартів для продукції
Технологічні карти	Документи, що описують процес виробництва продукції
Облікові реєстри	Записи про кількість виробленої продукції, її зберігання та відвантаження
Контроль якості	Протоколи перевірки якості готової продукції
Звіти про виробництво	Звіти про обсяги виробництва та реалізації продукції
Документи на відвантаження	Товарно-транспортні накладні, рахунки-фактури та інші документи які засвідчують факт відвантаження
Акти списання	Документи для оформлення списання продукції

**Джерело: розроблена автором.*

Робоча документація готової продукції є важливою для здійснення якісного управління виробництвом. Використання цих елементів і прикладів допоможе виробництву збільшити ефективність, прозорість і відповідність нормативним вимогам.

Дотримання вимог МСА 500 під час перевірки обліку готової продукції забезпечує отримання достовірної інформації про стан запасів. Зібрані докази дозволяють підтвердити відповідність облікових даних фактичним залишкам та якісним характеристикам продукції. Необхідно особливо акцентувати увагу на умовах зберігання, оскільки їх порушення може викликати зниження якості продукції та спотворення фінансової звітності. Комплексний підхід до оцінки цих аспектів гарантує обґрунтованість аудиторських висновків.

Під час проведення аудиту аудитор зобов'язаний оцінити, чи система внутрішнього контролю на підприємстві здатна запобігти помилкам у обліку готової продукції. У разі виявлення порушень або невідповідностей між фактичними залишками та обліковими даними, аудитор має внести ці розбіжності до аудиторського звіту та порекомендувати відповідні зміни у внутрішньому контролі для запобігання подібним ситуаціям у майбутньому.

Відповідно до МСА 700 «Формулювання думки та складання звіту щодо фінансової звітності», зовнішній аудитор після завершення перевірки готує звіт, у якому висвітлює висновки щодо стану внутрішнього контролю. Зосереджено увагу на аналізі обліку та зберігання готової продукції. Аудиторська документація

містить опис виявлених порушень, розбіжностей між фактичними та обліковими даними, а також пропозиції щодо покращення внутрішніх процесів.

У рамках МСА 265 «Повідомлення інформації про недоліки внутрішнього контролю тим, кого наділено найвищими повноваженнями, та управлінському персоналу» акцентується на потенційних ризиках для фінансової звітності, пов'язаних із виявленими недоліками (таблиця 3.15)

Таблиця 3.15 - Аналіз звітів аудитора

Аспект	Виявлені недоліки	Наслідки для фінансової звітності	Рекомендації для вдосконалення
Облік готової продукції	Розбіжності між обліковими та фактичними залишками на 5%	Викривлення даних у фінансовій звітності, недостовірність залишків продукції.	Впровадити автоматизовані системи обліку, контроль документального супроводу операцій.
Документування операцій	Неповна або несвоєчасна фіксація операцій з переміщення продукції.	Порушення відстежуваності руху запасів, труднощі у підтвердженні достовірності операцій.	Створити чіткий регламент оформлення документації, проводити навчання персоналу щодо вимог внутрішнього контролю.
Умови зберігання продукції	Невідповідність умов зберігання (температурний режим, вологість) стандартам для окремих груп продукції.	Погіршення якості продукції, ризик втрат і зменшення її ринкової вартості.	Оснастити склади сучасним обладнанням для контролю кліматичних умов, проводити регулярні перевірки стану складів.
Система внутрішнього контролю	Відсутність систематичного моніторингу ефективності контролю операцій.	Збільшення ризику шахрайства та помилок, зниження оперативності виправлення недоліків.	Запровадити регулярний внутрішній аудит, визначити ключові показники ефективності контролю (KPI).
Залучення персоналу	Низька кваліфікація співробітників у питаннях обліку та зберігання готової продукції.	Зростання кількості помилок, недостатнє розуміння важливості контролю.	Організувати навчальні програми, підвищити вимоги до кваліфікації співробітників під час прийому на роботу.

**Джерело : розроблено автором*

Звіт аудитора надає об'єктивну оцінку стану внутрішнього контролю у сфері обліку та зберігання готової продукції та висвітлює ключові ризики для фінансової звітності. Виявлені недоліки, якщо їх не усунути, призведуть до суттєвих спотворень у фінансових даних, втрат якості продукції або фінансових збитків.

Удосконалення внутрішнього контролю є важливим завданням для забезпечення ефективного управління, точності фінансової звітності та дотримання нормативних вимог. Вдосконалення процедур допомагає зменшити ризики, підвищити рівень якості продукції та послуг, а також зробити кращим ефективність роботи підприємства. Наведемо кілька основних напрямів, які потребують вдосконалення (таблиця 3.16).

Таблиця 3.16 – Напрями вдосконалення внутрішнього контролю та рекомендації їх вирішення

Напрями вдосконалення	Рекомендації щодо вирішення
Оцінка ризиків	Створення комісій для періодичного аналізу ризиків із залученням спеціалістів
Стандартизація процесів	Розробка та впровадження стандартних операційних процедур
Автоматизація контролю	Інвестування в автоматизовані системи контролю якості
Навчання персоналу	Проведення регулярних заходів для підвищення класифікації
Моніторинг показників якості	Впровадження систем збору даних для аналізу
Регулярні аудити	Складання графіків перевірок з чіткими термінами і відповідальними особами

**Джерело: розроблена автором.*

Ці вдосконалення та рекомендації допоможуть оптимізувати систему внутрішнього контролю, адже є невід’ємною частиною процесу, допомагаючи підвищити ефективність, знизити ризики і забезпечити відповідність компанії найсучаснішим вимогам. Виконання даних інструкцій допоможе створити надійну систему контролю і сприятиме успішному розвитку.

Удосконалення процедур внутрішнього контролю готової продукції є важливим кроком для підвищення ефективності управління запасами та забезпечення високої якості продукції на СВК АФ «Семенівська». Надійний внутрішній контроль допомагає зменшити ризики шахрайства, помилок у обліку та забезпечити раціональне використання ресурсів. Крім того, своєчасне виявлення та усунення порушень сприяє підтримці фінансової стійкості та покращенню загальних результатів діяльності підприємства. Основні напрямки вдосконалення включають вдосконалення документальних процедур, посилення відповідальності

за виконання операцій, а також інтеграцію нових технологій для автоматизації контролю (таблиця 3.17).

Таблиця 3.17 - Основні напрями вдосконалення внутрішнього контролю

Напрями вдосконалення	Опис заходу	Очікуваний результат
Посилення документального контролю	Вдосконалення процесів оформлення і затвердження документів на етапі прийому готової продукції.	Зниження ризику людських помилок, швидке виявлення розбіжностей, покращення прозорості операцій.
Покращення процедур інвентаризації	Запровадження регулярних перевірок залишків готової продукції на складі з обов'язковою перевіркою відповідності даних обліку фактичним залишкам.	Підвищення точності обліку, своєчасне виявлення недостач або надлишків продукції.
Забезпечення регулярних аудитів	Регулярні внутрішні аудити для перевірки правильності процесів обліку, складування та переміщення готової продукції.	Покращення внутрішнього контролю, виявлення порушень та вжиття коригувальних заходів у разі необхідності.
Автоматизація контролю якості продукції	Використання сучасних технологій для автоматизації контролю за якістю готової продукції на всіх етапах, включаючи її виготовлення, зберігання та відвантаження.	Покращення якості продукції, зменшення витрат на дефектний товар, підвищення задоволення клієнтів.
Розвиток навчання персоналу	Проведення тренінгів для працівників з питань внутрішнього контролю, правильності оформлення документів і роботи з обліковими системами.	Підвищення кваліфікації працівників, зменшення помилок, покращення процесів внутрішнього контролю.

**Джерело: розроблена автором.*

Удосконалення процедур внутрішнього контролю готової продукції на СВК АФ «Семенівська» сприятиме забезпеченню точності обліку та підвищенню ефективності виробничих і облікових процесів. Запровадження нових технологій, посилення документального контролю та проведення регулярних перевірок дозволять значно поліпшити якість обробки даних і зменшити ризики. Це, в свою чергу, сприятиме підвищенню фінансової стійкості підприємства та досягненню високих результатів у роботі з готовою продукцією.

Запропоновані рекомендації спрямовані на вдосконалення контролю, зокрема шляхом автоматизації процесів, навчання персоналу та покращення умов

зберігання. Їх впровадження допоможе підвищенню прозорості й достовірності обліку, що відповідає міжнародним стандартам аудиту.

Завдяки чіткій комунікації між внутрішнім контролем та зовнішнім аудитом на СВК АФ «Семенівська», підприємство зможе значно покращити ефективність обліку готової продукції, мінімізувати фінансові та операційні ризики, а також підвищити рівень прозорості своєї діяльності. Таке рішення також дозволить забезпечити відповідність міжнародним стандартам аудиту, що необхідно для підтримання репутації та довіри до підприємства на ринку.

ВИСНОВКИ

У процесі кваліфікаційної роботи було проведено детальне вивчення сутності та класифікації готової продукції, що дозволило визначити її місце в економічному циклі підприємства. Було встановлено, що готова продукція вважається кінцевим результатом виробничого процесу, який відповідає вимогам споживача та готовий до реалізації. Класифікація продукції охоплює різні аспекти, такі як вид продукції, галузева приналежність, якість та ступінь готовності. Такий підхід дозволяє створити більш ефективну систему обліку та контролю, враховуючи специфіку діяльності конкретного підприємства та дозволяє зменшити ймовірність помилок при обліку і підвищити точність звітних даних, що важливо для ухвалення обґрунтованих управлінських рішень.

Особлива увага приділена нормативному регулюванню організації обліку готової продукції. У роботі досліджено національні стандарти бухгалтерського обліку, а також положення міжнародних стандартів, які визначають основні вимоги до формування облікової політики щодо готової продукції. Було зроблено висновок, що дотримання нормативних вимог сприяє формуванню достовірної інформації для управлінських рішень, а також забезпечує відповідність облікових даних міжнародним практикам. У рамках цього дослідження було розглянуто що відповідність нормативному регулюванню забезпечує підвищення довіри з боку партнерів та органів контролю, а також дозволяє уникати штрафів і санкцій за невиконання регуляторних вимог.

У рамках дослідження теоретичних основ обліку готової продукції було систематизовано ключові наукові підходи до визначення її облікової сутності. Виявлено, що ефективність облікової системи залежить від вибору методу оцінки продукції, періодичності інвентаризацій та автоматизації процесів. Дослідження теоретичних аспектів дозволило сформулювати базу для аналізу практичної організації обліку на прикладі конкретного підприємства. Теоретичні знання, здобуті в процесі аналізу, допомогли створити чітку структуру для оцінки стану облікових систем на підприємствах різних форм власності, а також визначити, які

елементи обліку потребують удосконалення. У подальшому це дозволить вдосконалити методики обліку та підвищити ефективність управлінських процесів через удосконалення підходів до обліку продукції на підприємстві.

Організаційно-економічна характеристика СВК АФ «Семенівська» надала можливість визначити ключові аспекти діяльності підприємства, зокрема його галузеву специфіку, структуру виробництва, рівень фінансової стабільності та ефективність управління. Аналіз економічних показників засвідчив залежність успішності діяльності від якості обліку готової продукції, що підтвердило актуальність теми дослідження. Вивчення організаційної структури підприємства показало, що інтеграція ефективного обліку готової продукції є невід'ємною частиною загальної стратегії розвитку компанії - це також дозволяє спрогнозувати потреби підприємства в ресурсах, таких як сировина, людські ресурси та фінансування, що безпосередньо впливає на конкурентоспроможність та фінансову стійкість.

Опис організації обліку готової продукції на СВК АФ «Семенівська» виявив ключові сильні та слабкі сторони. До сильних сторін належать високий рівень документального забезпечення та регулярність інвентаризацій. Серед недоліків визначено недостатній рівень автоматизації облікових процесів і відсутність інтеграції інформаційних систем – все це дозволило визначити напрями вдосконалення обліку, які можуть підвищити оперативність і достовірність даних.

Проведено аналіз методики аудиту готової продукції, який дозволив встановити найбільш ефективні підходи до перевірки її обліку. Розглянуто ключові етапи аудиторського процесу, в тому числі оцінку ризиків, аналіз внутрішнього контролю та тестування процедур. Особливу увагу приділено визначенню відповідності між фактичними залишками продукції та даними бухгалтерського обліку.

Документальне оформлення результатів аудиту було описано з урахуванням вимог міжнародних стандартів аудиту. Особливо підкреслено значення аудиторського висновку, у якому зазначаються як відповідність, так і недоліки у веденні обліку. Такий підхід сприяє обґрунтованому прийняттю управлінських

рішень та формуванню ефективної системи контролю. Окрім того, у звіті зазначаються рекомендації щодо усунення виявлених недоліків, що дозволяє підприємству вжити заходів для покращення ситуації.

На основі проведеного аналізу було виокремлено пріоритетні напрями вдосконалення процедур внутрішнього контролю. До таких належать: посилення систематичного моніторингу процесів обліку, впровадження автоматизованих систем контролю, підвищення кваліфікації працівників та розробка чітких регламентів перевірок - це дозволить зменшити ризики помилок і покращити якість фінансової звітності підприємства. Впровадження таких заходів також сприятиме зменшенню кількості невідповідностей між фактичними та обліковими даними, а також підвищить загальну прозорість процесів.

Таким чином, виконана робота охоплює комплексний аналіз обліку та аудиту готової продукції, дозволяючи не тільки виявити наявні проблеми, але й запропонувати шляхи їхнього усунення для підвищення ефективності діяльності підприємства. Вивчені теоретичні та практичні аспекти обліку, а також проведений аудит дозволили чітко сформулювати рекомендації щодо вдосконалення внутрішнього контролю, що стане основою для оптимізації облікових та аудиторських процесів у майбутньому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Караван Н.А., Айтуганова Л.В. Техніко-технологічний рівень виробництва як обґрунтування напрямів інноваційного розвитку підприємства. *Економічний вісник Дніпровського державного технічного університету. Науковий журнал. Кам'янське: Дніпровський державний технічний університет*, 2024. № 1(8). С. 92 – 99
2. Владиченко О.Ю. Методичні аспекти обліку готової продукції. *І Всеукраїнська студентська науково практична конференція «Актуальні аспекти соціально – економічного розвитку України: погляд молоді»*. м. Одеса 2019. С. 87 – 88
3. Шевченко Л.Я., Шендригоренко М.Т., Янковський В.А. Фінансовий облік: навчальний посібник. Кривий Ріг: ДонНУЕТ. 2020. 211 с.
4. Скоробогатова Н.Є. Економіка і організація виробництва: конспект лекцій м. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2022. 107 с.
5. Єрмаков О.Ю., Жибак М.М., Динька П.К., Христенко Г.М., Гурська І.С. Організація виробництва: навч. посібник. Київ: ФОП Ямчинський О.В. 2019. 414 с.
6. Смольнякова Н.М. Основи економічної діяльності підприємств торгівлі та сфери послуг: конспект лекцій Харків: Форт. 2019. 37 с.
7. Куриленко С.А. Сучасне трактування готової продукції в бухгалтерському обліку. *Матеріали II міжнародної наукової студентської конференції «Молодь і науковий прогрес у соціально-економічному та освітньому просторі суспільства»*. Кам'янець-Подільський :ПСНРСЕК, 2020. С. 100 – 102
8. Сакун А.Ж., Шевякіна Г.Ю. Документування та контроль процесу реалізації готової продукції. *Матеріали II Міжнародної науково – практичної конференції «Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю»* : за ред. Пилипенко К. А. Полтава : ПДАУ, 2021. С. 466 – 470
9. Садовська І. Бухгалтерський облік. Конспект лекцій. Луцьк : Вежа-друк, 2023. 258 с.

10. Вербицький Є.С. Сутність готової продукції та її класифікація. *Збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми економіки, обліку, фінансів та права: теорія і практика»*, м. Житомир: ЦФЕНД 2022. С. 31 – 33
11. Сухоносенко І.І., Гринь В.П. Готова продукція рослинництва як об'єкт обліку витрат. *Матеріали II міжнародної науково-практичної конференції «Globalization of scientific knowledge: international cooperation and integration of sciences»*, 2021р. С. 55 – 60
12. Стемковська І.В., Шумінська О.Б. До питання класифікації готової продукції. *Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції «Проблеми та перспективи розвитку обліку, логістики та інформаційних технологій в контексті євроінтеграції»* / Редкол.: Литовченко О.В. та ін. Ніжин, 2019. С 74-77.
13. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996. URL: <http://surl.li/dwkigi> (дата звернення 09.11.2024 р.).
14. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : наказ Міністерства фінансів України №246 від 20.10.99 р. URL: <http://surl.li/fwbekv> (дата звернення 01.11.2024 р.).
15. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» : наказ Міністерства фінансів України №290 від 29.11.99 р. URL: <http://surl.li/swljcg> (дата звернення 04.11.2024 р.).
16. Національне положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : наказ Міністерства фінансів України №318 від 31.12.99 р. URL: <http://surl.li/bpddov> (дата звернення 10.11.2024 р.).
17. Положення про інвентаризацію активів і зобов'язань: наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879. URL: <http://surl.li/vuqkos> (дата звернення 04.11.2024 р.).
18. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку запасів: наказ Міністерства фінансів України від 10.01.2007 № 2. URL: <http://surl.li/pmmchm> (дата звернення 20.11.2024 р.).

19. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.17 №2258-VIII. URL: <http://surl.li/wqjlae> (дата звернення 19.11.2024 р.).
20. Іщенко Я.П., Подолянчук О.А., Коваль Н.І. Фінансовий облік 1: підручник Вінниця: Видавництво ФОП Кушнір Ю. В. 2020. 496 с.
21. Мацьків Г.В., Ціцька Н.Є., Мирончук З.П. Обліково-аналітичне забезпечення електронної комерції в аграрному бізнесі. Економічний простір : збірник наукових праць. № 153. Дніпро : ПДАБА, 2020. С. 105-110.
22. Макурін А.А. Розвиток бухгалтерського обліку в умовах впровадження сучасних інформаційних технологій. *Бухгалтерський облік*. 2020. Вип. № 1 (87). С. 52 – 58
23. Каченюк А.М., Іонін Є.Є. Проблеми та перешкоди в обліку реалізації продукції в умовах воєнного часу. *Вісник студентського наукового товариства Донецького національного університету імені Василя Стуса*. Випуск 15. Том 2 / ред. кол. М. І. Прихненко (голова) та ін. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2023. С. 144-147
24. Назаренко Т.П., Франчук І.Б., Вітер С.А. Методичні аспекти обліку та управління витратами на виробництво продукції. *Економіка та держава. Науково-практичний журнал* 2021. № 7. С. 83–89
25. Коваленко І.М., Лактіонова Н.С. Облік виробничих запасів за вимогами міжнародної стандартизації. *Вісник студентського наукового товариства*. 2020. Вип. 1. С. 16-20.
26. Тарасюк Г.М. Логістичні рішення та управління постачаннями в компанії: виклики часу. *Економіка, управління та адміністрування*. м. Житомир 2021. № 4(98). С. 42 – 48
27. Остапенко О.О. Особливості організації обліку і оподаткування готової продукції сільськогосподарського підприємства. *Стратегічні пріоритети розвитку бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування в умовах глобалізації: матеріали II міжнародної науково-практичної конференції / за ред. проф. Назаренка О.В. Суми : СНАУ, 2023, 395с. С.162-164*

28. Назаренко І.М., Остапенко О.О. Готова продукція: організаційно-нормативна регламентація обліку та пріоритетні напрями аудиту. *Наукові перспективи: журнал*. 2024. №11(53) 2024. С.691-702.

29. Остапенко О.О. Особливості та актуальність екологічного обліку та звітності. *Стратегічні пріоритети розвитку бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування в умовах глобалізації: матеріали III міжнародної науково-практичної конференції / за ред. проф. Назаренка О.В. Суми : СНАУ, 2024, 394с. С.343-344*

30. Farkhodovna, U. I. (2020). Improving Accounting of Expenditures at Producing Electrical Power. *International Journal of Research in Social Sciences*, 10(3), P. 148-153.

31. Huang S. Y. The Application of Material Flow Cost Accounting in Waste Reduction. *Modelling and Analysis of Sustainability Related Issues in New Era*. 2019. 27 p.

32. Jiapeng Wu. Application of Internet of Things and Blockchain Technologies to Improve Accounting Information Quality. *IEEE Access*. 2019. P. 100090 – 100098

33. Anderson H. E. A review of the analytical methods used for beer ingredient and finished product analysis and quality control. *Analytica Chimica Acta*. 2019. № 1085 P. 1 – 20

34. Tashmuratovich, E. U. Accounting and audit improvement of ready sale products in agrocluster. *The Journal of Economics, Finance and Innovation*. 2023. P. 649–657.

ДОДАТКИ